

Generácie

Ročník 6, číslo 4 / 2017

Magazín pre aktívnych seniorov

2018

VSTUPUJEME DO ROKU
významných jubileí

Sviečková demonstrácia 25.3.1988

Vinš

Len jeden, jediný deň v roku
čas na nulu sám spomalí.
Pred jeho slávnou bránou
zmiernime chôdzu rýchlu
a už je tu ten okamih,
keď hlasy do šepotu tichnu,
hoci je dušiam do spevu.
V speve sa napokon
všetky srdcia stretnú
a zlietnu na hostinu
prestretú.

To Láska sama
prišla svetu šepnúť
že je tu.

Peter Mišák

Peter Mišák, PhDr. (*1950 v Ružomberku). Pôsobil ako učiteľ na ZŠ, redaktor vo Vydavateľstve Osveta v Martine, neskôr ako novinár, redaktor a šéfredaktor Slovenských národných novín v Martine. Je autorom scenárov, rozhlasových pásiem a poviedok pre rozhlas.

Básnická tvorba: **Listovanie** (1981), **Deň** (1988), **Sol' v nás** (1998), **Necelé sonety o láske** (2004), **Rozhovor na ulici** (2009), **Stanice** (2013), **Rút** (2014). **Malý slovník slovenských spisovateľov** (2002). **Pointa smrt'** (2007), **Alicine psy** (2017) poviedky. Ďalších osem titulov epiky je pre deti a mládež v spoluautorstve s inými autormi. Za básnickú zbierku **Sol' v nás** získal v roku 2000 Prémii Paula Rusnaka ako ocenenie Svetového kongresu Slovákov za pôvodnú tvorbu (2000).

Editoriál

JUBILEÁ AJ VŠEDNÉ DNI

Patrím medzi ľudí, čo si ctia významné jubileá – nie pre pátos či oslavovanie, ale najmä pre ich symboliku. Predstavujem si, ako v čase, keď sa tieto udalosti odohrávali, väčšina nie celkom tušila, že tie chvíle vstúpia do histórie. A hýbatelia momentov, ktoré posúvali dejiny dopredu, to nerobili kvôli tomu, aby sa zapísali do učebníc dejepisu. Naopak, museli nemálo riskovať, niekedy priam existenciu, ako naši

národovci v rokoch meruôsmych či hrozbu väzenia a šikanovania seba aj blízky ako organizátori Sviečkovej demonštrácie. To prvé samozrejme poznám iba z kníh. Protest z Hviezdoslavovho námestia, jeden z prvých a najvýznamnejších na ceste k Novembru, patrí už súčasnosti. Každý, kto odolával palbe vodných diel, si za svoju zásadovosť a odvahu zaslúži obdiv. Aj preto sa v tomto čísle Generácií, ktoré je pestré s mnohými zaujímavými príspevkami, venujeme spomienke na tieto chvíle i ďalšie okružle jubileá roku 2018.

Väčšina z nás nepatrí k hrdinom, ale napokon nie iba tí tvoria dejiny. Nemenej dôležití sú ľudia ako „človek - milión“, čo ho v postave Jozefa Maku vykreslil Jozef Cíger Hronský. Dnes nemusí ani trpieť a byť „tvrdší ako kameň a mocnejší ako oceľ“. Úctu si zaslúžia všetci, čo čestne a poctivo prežívajú zdanlivo všedné dni. Ale čo je vlastne všedné na chvíľach, keď matka či otec s láskou opatrujú dieťa, keď murár stavia dom a lekárka zachraňuje život, študent nehľadá iba do knížiek či počítača, ale zapojí sa do pochodu proti korupcii...?

My v Združení kresťanských seniorov v tomto roku s osmičkou oslavujeme svoje dvadsiatetrete narodeniny a máme veľké plány. Kus práce je za každým z nás, ale nechceme sedieť za pecou a iba pozerat' do obrazovky. Chceme byť osožní svojim najbližším v rodine, v komunite, v našej organizácii, pomôcť tými najrozmanitejšími spôsobmi. Každý tím, čo vie a dokáže, bez sebeckta a čakania na odmenu, najkrajšou je úprimné poďakovania. To sú hrdinstvá všedného dňa, ktoré nebudú v učebniciach, ale bez nich by neboli ani najväčšie jubileá a oslavy...

Miloš Nemeček

Generácie

MAGAZÍN PRE AKTÍVNYCH SENIOROV

NEPREDAJNÉ
Štvrťročník, ročník 6, číslo 4
December 2017

Vydavateľ:
Združenie kresťanských seniorov Slovenska
Bajkalská 25
821 01 Bratislava
IČO: 31 745 741

V spolupráci so spoločnosťou
NAUTILUS DJ, s.r.o.,
Nevädzova 5, 821 01 Bratislava.
Poštová adresa: P.O.Box 50,
820 07 Bratislava 27
IČO: 35 898 500
www.nautilusdj.sk

Šéfredaktor:
PhDr. Miloš Nemeček
nemecek@goodwill.eu.sk
+421 905 767 577

Editor:
Ing. Juraj Púchlo
jpuchlo@nautilusdj.sk
+421 948 303 723

Výroba a odbyt:
Mgr. Jana Čierniková Kolesárová
jciernikova@nautilusdj.sk
+421 915 727 917

Predseda redakčnej rady:
Jozef Mikloško

Spolupracujúci partner:
Občianske združenie Bagar

Vizuálna koncepcia a layout:
Vladimír Minda,
Yodea, s.r.o.

Grafické spracovanie:
Yodea, s.r.o.

Foto:
archív NAUTILUS DJ, s.r.o.,
stock.xchng.com, dreamstime.com,
www.shutterstock.com

Označenie inzercie:
(kp) - komerčná prezentácia
(pti) - platená textová inzercia

Registrované v evidencii periodickej tlače pod
evidenčným číslom EV 4503/11
ISSN 1339-8504

Materiály uverejnené v časopise Generácie nie je
možné bez súhlasu redakcie publikovať, ani inak
používať v akejkoľvek forme

**VYCHÁDZA S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ
A RODINY SR**

V tomto čísle nájdete:

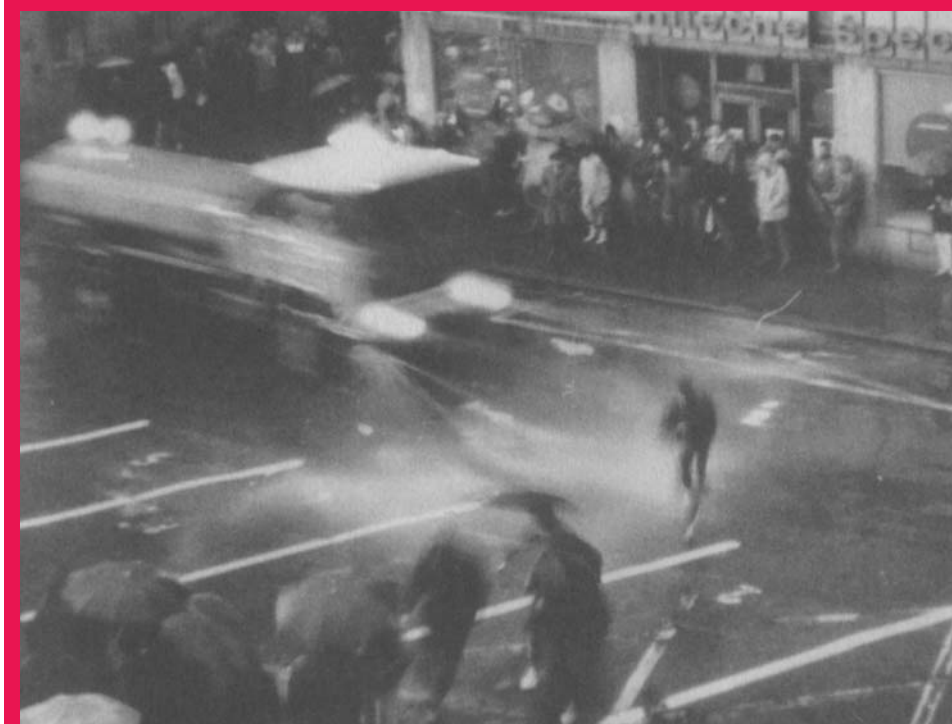
- 6 Sviečková demonstrácia
- 10 Ideme do roku, v ktorom je osmička
- 12 Pekná tradícia vianočných trhov
- 16 Svätajurské tabule Fera Guldana
- 18 Ondrej Demo má 91
- 20 Pozvánka do Hotela Lomnica a jeho galérií - Novoročný vínš „pisárovi Gráčovi“
- 22 Oni sú skúšaní vo viere, my sme skúšaní v láske
- 24 Pozdrav od českých priateľov
- 25 Naše Vánoce
- 26 Spomienka na Cyrila Minárika
- 27 S pokorou a vierou v srdci
- 28 Můj příběh
- 30 20 rokov klubu ZKS v Považskej Bystrici
- 32 Ako drahovskí seniori prežívali záver roku 2017
- 33 Advent - čas očakávania
- 34 Milan Mikloško, výpravca v Lipanoch
- 35 Život nie je čiernobiely
- 36 Lúčenie s Jozkom Kaňom
- 38 Na Pi-klub prišiel aj biskup Jozef Halko
- 40 Rád chodím do Pi-klubu
- 42 Začal to Kolumbus a Hana Kyselová
- 44 Pani doktorka pomáha seniorom aj deťom
- 47 Profesionálna vnučka z OZ DedkoBabka
- 47 Vznikla TV Senior
- 48 Kriminalita a seniori v digitálnom veku
- 50 Činnosť Združenia kresťanských podnikateľov a manažérov SR
- 52 Samosprávne kraje a sociálne služby
- 56 Naše malé svedectvo
- 58 Vínš od básnika

SVIEČKOVÁ DEMONŠTRÁCIA OTVÁRALA CESTU K SLOBODE

Dôležité roky v našej histórii často obsahovali osmičku: koniec 1. svetovej vojny (1918), vznik Československa (1918), mníchovský podraz (1938), komunistický februárový puč (1948), invázia piatich armád (1968), Cyrilo-Methodské oslavy na Velehrade (1985), pád komunizmu (1989) a mečiarizmu (1998). Sviečková demonštrácia v Bratislave na Hviezdoslavovom námestí bola dokonca v roku s dvoma osmičkami (1988).

mesiace v mesiaci kvetov (máj) a nad zemou sa objaví jas pokoja...“ Posledný rok v 20. storočí, v ktorom mal máj dva splny, bol 1988.

25. marca 1988, na sviatok Zvestovania Pána, sa v Bratislave uskutočnila sviečková demonštrácia s modlitbou ruženca, ktorá bez násilia otvorila cestu aj k slobode cirkvi. Prekvapujúco veľa veriacich sa vtedy odhodlalo verejne bojovať za svoje práva aj mimo kostolov. Bola to jedna z prvých veľkých demonštrácií proti komunizmu, na námestí asi tisícka ľudí, v okolitých uličkách do desaťtisíc. Vtedy sa pohl dovedy ukrytý veľký ľadovec smerom k slobode, ku Titaniku socializmu, tam sa začala Nežná revolúcia. S ružencom, s modlitbou, s tolstojevským neprotivením sa voči násiliu.

NOVÁ ETAPA BOJA

„Sviečková“ bola prvé nedovolené zhromaždenie v ČSSR, na ktorom kresťania pokojne demonštrovali

Pád totality sa u nás začal púťou na Velehrade v roku 1985. Bol som jej účastník, zišlo sa tam dvestotisíc ľudí. Keď zástupca štátu povedal, že ide o mierové slávnosti, dav skandoval, že ide o svätých Cyrila a Metoda. Zástupca pápeža kardinál A. Casaroli, ktorému sa predtým pri vyjednávaní s československou vládou nedarilo, v svojom živote určite nikdy nezažil takú oslavu, ako na Velehrade.

S RUŽENCOM A MODLITBOU

Teraz sa venujem iba roku 1988. 5.1.1870 mal salezián Don Bosco videnie, ktoré je zapísané v jeho životopise (Mem. Biogr. IX, 999 a X, 59-62): „... preženie sa mohutný uragán, nepravosť sa dovŕši a stav hriechu sa skončí skôr, než prejdú dva splny

Neskôr sa pripojilo aj vodné delo, ktoré na námestí chrlilo vodu na demonštrantov. Boli nasadené špeciálne jednotky s prilbami a štítmí, SNB zatýkalo ľudí, útočilo s obuškami, slzným plynom a psami. Napriek tomu demonštranti vydržali stáť a modliť sa.

Demonštrácie som sa nezúčastnil, celá rodina sa modlila doma, do mesta sme prišli neskôr. Stretol som sa s Jánom Čarnogurským, ktorý ma požiadal, aby som svojho brata Františka zastupoval na prípadnom súde, čo som rád sľúbil. Všade vládlo vzrušenie, ale aj radosť z úspechu akcie. Večer o nej podrobne hlásil Anton Hlinka z Hlasu Ameriky.

ROK HISTORICKÝCH UDALOSTÍ

Historických udalosti v roku 1988, ktorý bol Jánom Pavlom II. vyhlásený za Mariánsky rok, bolo viacero. V ČSSR sa začali masové podpisovky. Tajná cirkev na Slovensku mala vybudované štruktúry pripravené pre podporu rôznych požiadaviek. Zrazu sa však objavila podpisovka brnenských katolíkov na čele s Augustínom Navrátilom za náboženskej slobody. Rýchlo ju podpísalo, najmä na Slovensku, šesťstotisíc ľudí, čo bol nečakaný šok pre komunistov, ktorí pochopili, že ide do tuhého.

14.8.1988 sa uskutočnila v Nitre prvá celoslovenská púť k Matke Božej a 18.9.1988 k Sedembolestnej Panne Márii v Šaštíne. Na týchto masových púťach, ale aj na iných, veriaci o polnoci zapálili sviečky a prihlásili sa k odkazu sviečkovej demonštrácie. Aj keď vodné delá na Hviezdoslavovom námestí sviečky zahasili, v srdciach ľudí

za menovanie katolíckych biskupov, za úplnú náboženskú slobodu a dodržiavanie ľudských práv. Inicioval ju list Františka Mikloško, ktorého v to ráno ŠTB zavrata. Demonštrácia bola

úspešná, aj keď bola brutálne potlačená. Začala však novú etapu boja za práva nielen veriacich, ale všetkých občanov.

Bola zvolaná v čase 18-18,30 hod., jej obsahom bol ruženec pri zapálených sviečkach a spevy. Mesto bolo v to poobedie plné ľudí, aj policajtov v civile a v uniformách. O 17tej hodine začalo pršať, mnohé striekacie autá nezmyselne polievali ulice.

svetlo slobody svietilo ďalej, až sa rozohorelo na plameň revolúcie v roku 1989.

Na sviatok Nepoškvrneného počatia Panny Márie, 8.12. 1988, v roku tisícého jubilea kristinizácie Kyjevskej Rusy, M. Gorbačov a R. Reagan prekvapili svet – podpísali dohodu o odzbrojení, začala nová éra v dejinách. Toho dňa bolo aj ničivé zemetrasenie v Arménsku, v krajine, ktorá začiatkom 4. storočia prvá prijala kresťanstvo, za ktoré potom veľmi trpela.

V lete roku 1988 som bol na vedeckom pobyte a konferencii vo Vietname – v Hanoji a v Saigone. Stretol som tam skromných a húževnatých ľudí, s obdivuhodnou kultúrou a vzdelanosťou, ktorí si veľa vytrpeli od Francúzov a Američanov. Dojala ma ich zbožnosť, najmä v bývalom severnom Vietname. Na spevy a modlitby počas mariánskych litánií v hanojskej katedrále nezabudnem. Profesor z Filipín, matematik, sa ma

vtedy opýtal: „Neorganizovali ste vy bratislavskú sviečkovú demonstráciu?“ Povedal som, že to bol brat František. Viacerí Vietnamci tiež tvrdili, že o demonstrácii počuli.

PANI V MODROM

Záverom pripomeniem milú historku z marca 1990. Vtedy som v bratislavskom Večerníku uverejnil výzvu „Pani v modrom, prihláste sa!“:

„Slovenská televízia získala videokazetu zo „sviečkovej“, z ktorej podstatnú časť odvysielala 21.3.1990. Potom bude beseda s organizátormi a účastníkmi akcie. Zo záznamu rádioamatéra, ktorý zaznamenal povely riadenia zásahu proti demonštrantom, občania poznajú políciou často menovanú „pani v modrom“, na ktorú bol daný počas demonštrácie príkaz na zaistenie. Na videu túto demonštrantku dobre vidno. Ide asi o 25-ročnú ženu v modrej vetrovke a bielych čižmách s kabelou na pleci. Vidieť ju ako sa modlí, zapaluje sviecu, stojí temer sama v strede námestia, postavila sa do cesty striekaciemu vozu, odťahujú ju príslušníci ŠTB, avšak onedlho ju vidno zasa medzi veriacimi. Radi by sme túto nebojácnu ženu predstavili verejnosti. Prosíme ju, aby sa prihlásila a v televíznej besede vydala svedectvo o priebehu tohto historického večera.“

Uverejnenie výzvy vyvolalo v Bratislave pozornosť. O legendárnej „pani v modrom“ sa vedelo, nikto ju však nepoznal. Účastníci demonštrácie tvrdili, že napriek zatknutiam, vždy sa medzi nimi objavila. Jej sviecu vraj nezhasli ani vodné delá, v závere po polhodinovom ruženci

zmizla. Niektorí tvrdili, že to bola Panna Mária, ktorá v rozhodujúcej chvíli prišla pomôcť Slovensku. S napätím sme čakali, či sa „pani v modrom“ objaví. Môj priateľ, redaktor Zdeno Cho, ktorý sa mal s ňou zhovárať, sedel pred kamerami, keď sa dvere otvorili a „pani v modrom“ – zdravotná sestra Ľudmila Heribanová (dnes Tollarovičová) z Ružindola, vstúpila do štúdia.

Treba s radosťou pripomenúť, že 1.1.2018 sme oslavovali 25 rokov samostatnej Slovenskej republiky. Pár myšlienok k tomu prináša

Formovanie sviečkového sprievodu pred františkánskym kostolom v marci 2017

„Pani v modrom“ - Ľudmila Tollarovičová - Heribanová

Účastníci spomienky na Sviečkovú manifestáciu pri pamätníku na Hviezdoslavovom námestí.

príspevok spisovateľa Ľubomíra Feldeka v tomto čísle Generácií.

Jozef Mikloško

Pôvodné čiernobiele fotografie z archívov zachytávajú priebeh sviečkovej demonstrácie, Zdroj: ÚPN a Ján Šimulčík, Čas svitania. Sviečková manifestácia 25. 3. 1988

Na farebných fotografiách je spomienkové zhromaždenie v roku 2017.

Foto: Michal Koniar

IDEME DO ROKU, V KTOROM JE OSMIČKA

Ideme do roku, v ktorom je osmička. Ide z toho rešpekt. Roky, v ktorých bola osmička, boli u nás významné. Osmička vie potešiť, ale dá sa na nej aj popáliť. Číslo 88 je aj kryptovaný symbol, ktorý používajú extrémisti. Tí naši sa na ňom poriadne popálili a ich cynické odovzdávanie šekov s týmto dvojčíslom pomohlo zastaviť nárast ich preferencií. V Číne je telefónne číslo, v ktorom je veľa osmičiek, vysoko cenené. Telefónne čísla, ktoré majú viac osmičiek, sa dražia a Číňania sú za ne ochotní zaplatiť tisíce dolárov. Osmička sa v čínštine vyslovuje podobne ako bohatstvo a v tom je čaro osmičky pre Číňanov.

vláda, nakoniec však nezasadala. Nezasadala, lebo R. Fico by riskoval rozpad vlády, ak by na tom trval. Ako by mohol chcieť od ministrov, aby sa vrátili od teplého mora, z lyžovačky na Donovaloch?

Unás sa osmička nespodobuje s bohatstvom, ale sprostredkovane s významnými udalosťami. V roku 2018 sa toho môže na Slovensku veľa udiť. Držme si palce, aby osmička v roku 2018 priniesla pre nás len to dobré.

Hneď na Nový rok sme si pripomenuli 25. výročie vzniku Slovenska. Výročie, pri ktorom by politici mali priniesť aspoň malú obeť a pripomenúť si to, však mu vďačia za veľa. Žiaľ, nepripomenuli si. Nechcelo sa im. O vzťahu politikov k našej krajine svedčí aj to, ako si pripomenuli takéto okrúhle výročie našej republiky.

Podľa pôvodného plánu mala v deň výročia slávnostne zasadať naša

Oslavy 25. výročia vzniku našej republiky boli smutné. Námestia

boli prázdne. Žiadny program pre občanov, politici oslavy odignorovali. My sme v Bratislave na Nový rok aspoň symbolicky vztýčili na najvyšší vlajkový stožiar na Slovensku pravdepodobne najväčšiu slovenskú vlajku, aká kedy na Slovensku na stožiaroch visela.

Rok 2018 bude veľmi dôležitý pre našu prírodu. Prvý kvartál roku 2018 bude pre našu prírodu kľúčový. Máme jedinečnú šancu pomôcť našim lesom. Našej prírode. Neopakovateľnú šancu. V parlamente je predložený návrh Zákona o uvádzaní dreva a výrobkov z dreva na vnútorný trh (Zákon o dreve), ktorý vytvára Lesnícko-drevársku inšpekciu – ďalej len LDI. Musíme vytvoriť tlak na vládu SR, ale najmä na poslancov slovenského parlamentu, ktorí majú silu ovplyvniť to, aby sa prijatím Zákona o dreve vytvorila nezávislá inšpekcia. Sme blízko k tomu, aby sa to podarilo. Strom sa nevie brániť, keď ho rúbu. Môžu ho brániť len ľudia, ak im na tom záleží.

Vláda SR predložila návrh Zákona o dreve nie preto, že chcela, ale preto, že musela. Tento zákon mal už platiť od roku 2013. Neplatí. Viete prečo? Preto, lebo aktuálny stav

vyhovuje tým, ktorí drancujú lesy. Vláda čakala na poslednú možnú chvíľu, aby ho prijať nemusela. Ak by ho však nepredložili teraz, Slovensko by muselo zaplatiť 100 miliónovú pokutu. Slovensko je poslednou krajinou v Európskej únii, ktorá tento zákon ešte neprijala. Posledná krajina bez zákona o dreve, aj to jasne hovorí o tom, čo sme tu za ľudia. Cynickí, bezcitní ľudia, ktorí sú schopní vyklčovať vlastné lesy len a len preto, že im pod nosom šuštiť peniaze.

Strom sa nevie brániť. Sme povinní mu pomôcť. Sme naozaj blízko k tomu, aby sme dali našej prírode darček v podobe funkčného zákona

na jej ochranu. Je potrebné vytvoriť tlak na vládu, poslancov. Tlak možno aj v podobe verejného protestu či zhromaždenia: „Za stromy - Za lesy - Za prírodu „.

Ešte jedná dobrá správa nakoniec. Na začiatku roka 2018 po posledných novembrových VÚC voľbách vieme, že Slovensko je normálna krajina. Ľudia našej krajiny odmietli extrémizmus a prestáva im už chutiť „kaviárový socializmus“, sú hladní po zmene. Máme obrovskú zodpovednosť, aby sme pomohli priniesť zmenu. To, že je Slovensko normálnou krajinou je dobrou správou aj pre nás, kresťanských demokratov. A v každej normálnej krajine sú kresťanskí demokrati silní. Čím sú kresťanskí demokrati v krajine silnejší, tým lepšie krajina funguje.

Máme veľké a smelé plány, ako pomôcť zmeniť našu krajinu, ale o tom niekedy nabadúce. Prajem Vám všetkým len to najlepšie v novom roku. Držme si spoločne palce.

Slovensko bolo, je a bude krásne. A bude ešte krajšie, ak k tomu každý trochu prispejeme.

Alojz Hlina, predseda KDH

PEKNÁ TRADÍCIA VIANOČNÝCH TRHOV

V predsviatočnom čase mnohé mestá po celom svete lákajú vianočnými trhmi. Nie je jednoduché zhodnúť sa, ktoré sú najkrajšie a celkom jednotné nie sú ani početné rebríčky a hodnotenia.

Takmer vo všetkých však nájdeme Štrasburg. Tu na hraniciach Francúzska a Nemecka je európske hlavné mesto Vianoc, práve tu sa konali prvé vianočné trhy už v roku 1570. Tri stovky stánkov sú rozložené na tamojších 12 námestiach, okrem jedinečnej atmosféry, krásnej výzdoby a tradičných dobrôt a výrobkov sa vyznačujú vysokou úrovňou kultúrnych programov.

KDE SÚ NAJKRAJŠIE

Iba 64 kilometrov juhovýchodne od Štrasburgu je Colmar a toto francúzske historické mestečko znalci trhov tiež

pravidelne vyzdvihujú. Vianočné čaro sa šíri po labyrinte klukatých uličiek, ktoré ústia na malé námestíčka, kde adventné stánky tvoria samostatné minidedinky. Sviatočné kúzlo dopĺňajú vínne ochutnávky, detské animácie, výstava tradičných hračiek aj mnoho výstav a koncertov.

Preslávené vianočnými trhmi sú aj ďalšie starobylé mestá, v Nemecku Norimberg, Aachen či Drážďany, v Rakúsku Salzburg a Graz.

V Škandinávii lákajú najmä Kodaň a Štokholm, na severe Európy je veľmi príťažlivý Tallin. Ak sa pozrieme za oceán, nemeckí prisťahovalci so sebou

priniesli vianočné tradície najmä do Chicaga. V New Yorku sú vychýrené vianočné trhy s veľkou ľadovou plochou v Bryant Parku. A Bronnerova krajina zázrakov, obrovský supermarket v mestečku Frankemuth v americkom štáte Michigan, je zrejme jediným miestom na zemeguli, ktoré po celých 365 dní žije Vianocami. Ročne ho navštívia približne 2 milióny ľudí.

Do hlasovania na internetovej stránke European best destinations sa pravidelne zapojí do dvestotisíc nadšencov, aby vybralo dvadsiatku najlepších a najkrajších trhov starého kontinentu. Medzi silnou konkurenciou sa v ostatných rokoch výrazne presadil Záhreb. Chorvátska metropola je dobrým príkladom, že keď sa chce, dá sa všetko. Mesto sa nevyhovárало, že popri Mníchove, Paríži či Budapešti je ako trpaslík, ale pripravilo zaujímavú

ponuku, ktorá je kombináciou tematického programu, domácich delikates a idylického prostredia. Rok čo rok sa zvyšuje počet návštevníkov nielen z Chorvátska, ale aj zahraničia.

Slovensko sme v rôznych medzinárodných prehľadoch naši iba raz. Americká spoločnosť Frommer's, ktorá vydáva turistických sprievodcov, zverejnila zoznam 10 veľkolepých vianočných trhov z celého sveta. Záujmu neušla ani Bratislava, návštevu vianočných trhov v slovenskej metropole odporúča v jednom košíku spolu s rovnakým podujatím v nemeckom Passau. Práve na tejto trase sa totiž plaví loď, ktorou môžu turisti zažiť predvianočnú atmosféru týchto miest, napríklad aj Budapešti. A samozrejme nemožno zabudnúť na blízku Viedne, ktorá má veľkú tradíciu vianočných trhov.

ČO PONÚKA BRATISLAVA

Táto tradícia sa utešene rozrastá aj na Slovensku. Vo všetkých hodnoteniach vedie hlavné mesto, ale zahanbiť sa nedajú ani Košice a pomerne rozsiahle vianočné trhy majú všetky krajské mestá. Chvályhodné je, že v tom nadväzujú na odkazy z minulosti - napríklad Trnava na preslávené jarmoky - a využívajú peknú atmosféru svojich historických centier a pamiatok a v gastronomickej ponuke sú regionálne a miestne špeciality. Bohaté a pestré sú tiež kultúrne programy, nájdeme v nich folklór a koledy, rôzne podoby vážnej hudby aj jej rôzne moderné formy.

Bratislava ako hlavné mesto berie celkom vážne ambíciu zaradiť sa k popredným európskym metropolám. Potešiteľné je, že tradícia vianočných trhov nezakotvila iba na jedinom mieste v centre. Organizujú ich viaceré mestské časti, nájdeme v nich aj kus miestnej originality. Samozrejme im patrí najmä historický stred mesta, ale napríklad tiež Námestie M. R. Štefánika

pri jeho soche v hojne navštevovanom centre Eurovea. Staré Mesto sa stará o trhy na Hviezdoslavovom námestí, hlavné mesto o najväčšiu časť na Hlavnom a Františkánskom námestí a nádvorí Starej radnice.

Poviem úprimne, pokiaľ ide o gastronómickú ponuku, vedel by som si predstaviť väčšiu originalitu. Iste, väčšina, čo príde k stánkom na Hlavnom námestí, chce najmä cigánsku či lokše a k tomu vianočný punč alebo varené víno. Viacerí by však zrejme privítali aj nevšednejšie špeciality. Napríklad predvňajšie pečenie celého vola alebo ďalšie nápady.

Nápaditosť a pestrosť však nemožno uprieť kultúrnym programom. S ľudovými zvykmi, piesňami a tancami na predvianočné pódium prichádzajú súbory z celého Slovenska, nechýbajú viaceré hviezdy populárnej hudby. Osobitne by som však chcel vyzdvihnúť niekoľko momentov. Je to predovšetkým Medzinárodný festival adventnej a vianočnej hudby, ktorý mal v prvej polovici decembra 2017 už svoj dvanásť ročník. Zišli sa na ňom spevácke zbory zo šiestich krajín, najpočetnejšie bolo zastúpené Estónsko s piatimi a Česko zo štyrmi súbormi, najvzdialenejšia bola Juhoafrická republika.

Je pekné, že koncepcia predvianočných kultúrnych programov sa venuje najmladšej generácii. Ďalšia z prehliadok totiž patrila základným umeleckým školám. A zvlášť teší podujatie nazvané Vianoce seniorov. Viaceré súbory počas neho navštívili zariadenia nielen pre seniorov, ale aj bezdomovcov a skrášlili im sviatočný čas.

ZKS NA FRANTIŠKÁNSKOM NÁMESTÍ

Naši seniori sa opäť aktívne zúčastnili bratislavských vianočných trhov. Kým

na Hlavnom námestí ide o komerčné stánky, Františkánske námestie patrí charite. Združenie kresťanských seniorov po niekoľko rokov malo spoločný stánok s Občianskym združením Bagar. Teraz boli trhy o pár dní kratšie a tak obe organizácie mali vlastné stánky tesne vedľa seba. So sortimentom a predajom nám ako obvykle pomáhali skúsení profesionáli na čele s Milanom Gálom a patrí im za to vďaka.

Vianočné dobroty však napiekli a ponúkli aj členky ZKS z bratislavských klubov. Bola to tiež milá príležitosť stretnúť sa, podebatovať nielen medzi sebou, ale tiež porozprávať o našej činnosti priateľom či náhodným návštevníkom. Samozrejme aj niečo dobré ochutnať. Na trhy a k stánku ZKS zavítali i mimobratislavskí kresťanskí seniori, ako obvykle prišla celá výprava z Pruského.

Momentky z Vianočných trhov a ich atmosféry prinášajú fotografie Michala Koniara. Najlepšie je však všetko zažiť priamo. A kto nestihol, určite sa chystáme aj v roku 2018.

Miloš Nemeček
Foto: Michal Koniar

SVÄTOJURSKÉ TABULE FERA GULDANA

Fero Guldán (FG) je ilustrátor, maliar, sochár, publicista, aj dom, keď mu zhorel, si postavil. Je v lese, z recyklovaného odpadu, odtiaľ vraj pozoruje, čo sa deje v kráľovskom meste. Nedávno tam vznikla „Provízorna stena trvalých hodnôt“.

Neviem, prečo autor za spíkra vybral mňa. Naša spolupráca trvá takmer 20 rokov, v roku 1998 moja nadácia Spolupatričnosť zohnala sponzorov a on vytvoril na Slovensku druhý pamätník Nenanarodeným pred Modrým

kostolom. Šesťmetrovému krížu Nenanarodeným sa miesto hľadá.

FG má v Slovenskej katolíckej charite Krížovú cestu, Exodus a Loretánske litánie, jeho kríž je na mieste Remiášovej vraždy. Niekde som čítal, že FG „víno káže a aj pije.“ Keď sme sa v nedeľu v zime po omši pred kostolom dojednávali, ako to bude v pondelok, našťastie FG priniesol aj priateľa Olivera Iršaia.

Dostal som za úlohu predstaviť osoby na pamätných tabulách Prostrednej 47, ich výber je tajomstvom autora. Keď som tam presne 27.11. o 17 hod. prišiel, bol som sám. Keď sa o chvíľu vo dverách objavil FG, pochopil som, že ja budem rečníť, on tleskať a potom sa vymeníme. Mýlil som sa, o pár sekúnd sa objavil exposlanec Mikuláš Huba s manželkou, takže scenár zostal zachovaný.

O tri minúty zavolať z auta Ľubo Feldek, robil som mu v priamom prenose navigátora. Potom prišlo

viacero VIP hostí. V tme som si svietil baterkou na poznámky a ostatní disciplinovane počúvali o piatich tabulách, menách a osudoch:

ARMIN VAMBÉRY (+1913)

Bol svätójurský rodák, v rokoch 1944-6 tu chodil do školy. FG tvrdí, že bol Nemec, Maďari ho pokladajú za svojho. Bol orientalista a lingvista, ovládal všetky jazyky Európy. Cestoval najmä po Ázii, bol vysokým funkcionárom na dvore tureckého pašu. Je o ňom záznam aj v Britskej encyklopédii. Vraj svojim nápadom a menom pomohol vzniku slova Vampíra, čo viedlo Íra Bram Stokera k napísaniu Drakuly.

EMANUL CUBÍNEK, OFM (+1965)

Bol farárom na jurskej fare, kde ho na Silvestra zastrelil neznámy páchatel dvoma ranami do tyla. Narodil sa v Oravskej Polhore, študoval v Skalici, bol profesorom literatúry a taliančiny, smutným básnikom katolíckej moderny: „Dnes už nielo veľkých básnikov, je malý záujem o básne - svet sa chce zabávať“ - 1933. Preložil 16 románov, aj Manzoniho Snúbencov a Papiniho

Život Krista. Svätý Jur a Oravčania na neho nezabudli.

19 ZABITÝCH SLOVÁKOV POČAS OKUPÁCIE 1968

V najväčšej ozbrojenej akcii po 2. svetovej vojne nás obsadilo pol milióna vojakov, 6300 tankov a 800 lietadiel. V Československu vtedy zahynulo 108 ľudí, z toho devätnásť Slováci. Nádej, že unikneme komunizmu, sa odložila o 21 normalizačných rokov. Kvadratura kruhu - socializmus s ľudskou tvárou, bol chimérou. Jedno z posledných rozhodnutí vlády ČSFR som jej predložil tesne pred voľbami v roku 1992: Finančné odškodnenie mŕtvych a ranených počas invázie 1968 – na rok je tomu 50 rokov.

VIERA ZIMÁKOVÁ (+2009)

Bola svedkyňou v kauze Cervanová, prípadu, ktorý aj po 40 rokoch vyvoláva vášnivé diskusie. Môj priateľ Otakar Motejl, predseda Najvyššieho súdu, minister spravodlivosti a ombudsman ČR, mi povedal, že v tomto prípade bolo veľa iregularít a nezákonností. S FG sme boli v roku 2009 na súde v Nitre, kde na náš podnet a záruku vtedy z väzenia prepustili M. Andrášika. V. Zimáková bola tiež odsúdená na dva a pol roka väzenia, aj keď vtedy kojila dieťa.

MARIÁN KUBICA (+2012)

Bol dobrým a citlivým básnikom, ktorý žil aj vo Svätom Jure a prežil osud Jesenina a Majkovského. (Až usnú vence s láskou hladené, konáre neunesú zlato jesene...) Vydal dve básnické zbierky a jednu v náklade jeden exemplár. Keď zomrel, O. Pastier napísal nekrológ s nádejou, že básnika iní zhodnotia, čo sa doteraz nestalo. S FG v roku 2010 vytvorili „priestorový model knihy“

Fero Guldán niekde napísal: „Kresťanstvo je najmä ponuka podeliť sa o dary, ktoré sme dostali.“ Poďakoval som sa mu za kus

roboty na jeho dare a požiadal som prítomných pomodliť sa za duše tých, ktorých sme tu pripomenuli. Bola zima, tak sme si ešte potom trochu posedeli...

PS: Tri tabule od FG už vo Svätom Jure na Prostrednej ul. visia natrvalo. Michalovi Dočolomanskému (Infocentrum), Národnej kultúrnej pamiatke zo 17. storočia (Barokové horné kasárne) a Matejovi Belovi (Chvála svätójurského samotoku, Vinotéka).

Jozef Mikloško

Foto: archív FG, Jozef Mikloško

ONDREJ DEMO MÁ 91

Veľká osobnosť slovenského folklóru, etnomuzikológ, hudobný redaktor, dramaturg, publicista, zberateľ ľudových piesní, skladateľ, zbormajster a organizátor hudobného života PhDr. Ondrej Demo, CSc. sa dožíva 14.1.2018 v plnej vitalite 91 rokov!

Narodil sa v Branove na Požitaví. Po absolvovaní meštianky v Nových Zámkoch sa v roku 1944 ako šikovný muzikant – huslista dostal do Levíc na maďarskú učiteľskú akadémiu. Po vojne nastúpil na slovenskú učiteľskú akadémiu v Bratislave, kde sa jeho učiteľom hudby stal významný skladateľ Tibor Andrašovan. Po absolvovaní školy v roku 1948 bol učiteľom na základnej škole v Klízskej Nemej a na strednej škole v Čičove. Potom nastúpil na základnú vojenskú službu do Pardubíc (1951), ktorú mu po čase uľahčila muzika a folklór v miestnom vojenskom súbore, ktorý založil a viedol.

Po vojenčine na základe konkurzu sa stal členom Redakcie ľudovej hudby Československého rozhlasu v Bratislave, ktorej vedúcim bol prof. Pavol Tonkovič. V redakcii vládla tvorivá a činorodá atmosféra. Ondrej Demo si cieľavedome doplnil vzdelanie na Vysokej škole pedagogickej, bol poslucháčom hudobného skladateľa prof. Eugena Suchoňa. Doktorát (PhDr.) získal na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského, kde bol poslucháčom prof. Jozefa Kresánka, významného muzikológa a etnomuzikológa.

V Čs. rozhlase Bratislava sa stal autorom a redaktorom rozhlasového

cyklu Klenotnica ľudovej hudby (1966-1993). Uskutočnil nahrávky z 350 lokalít na Slovensku a 57 lokalít Slovákov žijúcich v zahraničí, spolu 16.500 titulov. Nahrávky z jednotlivých lokalít sú archivované vo fonotéke Slovenského rozhlasu, mnohé z nich patria k vzácnym dokumentom tradičnej ľudovej hudobnej kultúry na Slovensku a Slovákov žijúcich v enklávach.

Koncom 60-tych rokov 20. storočia Ondrej Demo, inšpirovaný súťažami na filmových festivaloch, predložil koncept medzinárodnej rozhlasovej súťaže nahrávok folklórnej hudby s názvom PRIX DE MUSIQUE FOLKLORIQUE DE RADIO BRATISLAVA. Návrh padol na úrodnú pôdu vo vedení Čs. rozhlasu Bratislava a tak sa v rokoch 1970-1991, počas 16 ročníkov tejto prestížnej súťaže, zúčastnilo na nej 55 rozhlasových staníc, vrátane viacerých západoeurópskych. Účastníci prispeli spolu 1627 kvalitnými nahrávkami, ktoré sú súčasťou archívu SRo a dodnes obohacujú vysielanie folklórnej hudby na Slovensku, ale aj vo viacerých rozhlasových staniciach v Európe.

V súvislosti s touto medzinárodnou rozhlasovou súťažou v polovici sedemdesiatych rokov 20. storočia pociťovali v redakcie ľudovej hudby potrebu mať k dispozícii profesionálne umelecké teleso pre nahrávky folklórnej hudby. A tak Ondrej Demo predložil vedeniu rozhlasu návrh na založenie umeleckého telesa (akoby komorného orchestra), doplneného o hráčov na špecificky ľudové nástroje – cimbal, klarinet, píšťalky, fujary, atď. Stalo sa. V roku 1976 bol založený 14 - členný Orchester ľudových nástrojov (OLUN) Čs. rozhlasu v Bratislave, ktorého sa stal jeho prvým umeleckým vedúcim a Miroslav Dudík koncertným majstrom.

Ďalšou významnou kapitolou života jubilanta bola publikačná činnosť. Svoje muzikologické vzdelanie si doplnil ašpirantúrou na Ústave hudobnej

vedy SAV u prof. Jozefa Kresánka. Kandidátsku prácu Folklorná hudba v rozhlase na Slovensku obhájil v roku 1983. Doteraz vydal 5 zbierok ľudových piesní, poskytol hudobnovedné štúdie do monografií Vajnôr, Myjav, Cífera, Branova, ako aj rad ďalších štúdií do odborných periodík. Venoval sa aj scenáristickej práci, vytvoril scenáre 40 televíznych filmov z oblasti tradičnej ľudovej kultúry, Napísal tiež množstvo populárno-náučných článkov v novinách a časopisoch.

Jeho manželkou je Marta rod. Feketeová a tak od roku 1957 je občanom mestskej časti Bratislava -Vajnory. Majú vysokoškolsky vzdelané tri deti a päť vnúčat.

Okrem skladateľskej činnosti sa stal zbormajstrom Speváckeho zboru Jána Pavla II. – Vajnory, ktorý obetavo viedol 20 rokov (1990-2010). Vrcholom bolo jeho koncertné vystúpenie v Ríme (2009), s prezentáciou CD-albumu Resonantia Tatrae s nahrávkami slovenskej sakrálnej, národnej a ľudovej hudby v latinčine. Prezentácia v Ríme bola spojená aj s audienciou u pápeža Benedikta XVI.

Ondrej Demo výrazne prispel aj do aktivít Spolku hudobného folklóru pri Slovenskej hudobnej únii, ktorého cieľom je tvorivo rozvíjať folklórne umenie na Slovensku v jeho rôznorodých etnických a regionálnych špecifikách. Prvým predsedom spolku sa stal Svetozár Stračina (1990-1995). Po ňom, od roku 1995 až doposiaľ, je predsedom Ondrej Demo. Je iniciátorom mnohých významných podujatí, festivalov, súťaží a koncertov, v úzkej spolupráci najmä so Slovenským rozhlasom.

Za svoju umeleckú a tvorivú činnosť získal viaceré ceny a ocenenia, napr.:

- Zlatý mikrofón Čs. rozhlasu, 1986
- Zlatý erb OPUS, 1987

- Zlaté medaile folklórnych festivalov Východná a Detva
- Plaketa Jozefa Murgaša Národného osvetového centra, 1996
- Plaketa Hl. m. SR Bratislavy, 2002
- Cena Fra Angelica, Rady Konferencie biskupov Slovenska, 2005
- Veľká cena SOZA, 2007
- Cena Samuela Zocha Západoslovenského samosprávneho kraja, 2012
- Zlatá medaila Matice slovenskej, 2012.

Zapísal sa ako významný etnomuzikológ (folklorista) do srdc mnohých poslucháčov folklórnej hudby, folkloristov a širokej kultúrnej verejnosti na Slovensku. Záverom iba krátky citát

jeho vyznania v zbierke Z klenotnice ľudových piesní: „Ľudová pieseň je najkrajšia z hrdiel tých, ktorí ju znovu a znovu citovo prežívajú, radujú sa a trpia s ňou. Našiel som v nej neobyčajné čaro krásy i pravdy a zapísal si ju hlboko aj do srdca“.

Nášmu vzácnemu priateľovi praje Združenie kresťanských seniorov Slovenska a redakcia Generácií v roku jeho 91. narodenín veľa zdravia, radosti zo života a Božieho požehnanie.

Literatúra:

Demo, O: Folklorne hudba v rozhlase na Slovensku, Matica slovenská, Martin, 1995.
Smetana, S: Z klenotnice jubilanta O. Dema (90). Koncert OLUN a jeho hostia, 8.5. 2017, RTVS.

POZVÁNKA DO HOTELA LOMNICA A JEHO GALÉRIÍ NOVOROČNÝ VINŠ „PISÁROVI GRÁČOVI“

Pred chvíľou som telefonicky hovoril s mojím niekdajším parlamentným kolegom Jozefom Mikloškom, ktorému som chcel popriať požeňnaný nový rok. Jeho najnovšia kniha „Ľudia a doba – z môjho života“ sa nejakým nedopatrením dostala na môj nočný stolík. Keďže ma jeho pestré zážitky, vzácna schopnosť humoru a láskavej sebaíronie, ale aj múdrosť a jemný umelecký cit matematika zaujali, rozhodol som sa zavolať mu.

V zádrapčivom duchu, keďže má rád srandu, mu hovorím: „Vyhodil som veľké groše za tvoju knihu, a teraz mi ju v kníhkupectve nechcú vymeniť!“ S klúdom odpovedal, že si ju odo mňa odkúpi. Hneď som vedel, že stále je v tej istej dobrej forme, v nevyčerpatelnom aktivizme, ktorý u mojich stredoškôľakov nenájdem ani náhodou. Spomenul aj skutočnosť, že som sa akosi vytratil, či som už celkom kaput? Keď som začal hovoriť, čo robím od čias parlamentného vyslobodenia, navrhol, aby som o tom niečo napísal. „Pisára Gráča“, ak môžeme použiť akronym J. C. Hronského, nie je možné odmietnuť. Keď píše Jozef, prečo by som nepísal aj ja – o to viac, že píšem tiež. Knihy o umení a snád' aj s umením.

Ako Pilát do kréda dostal som sa raz do Hotelu Lomnica v Tatranskej Lomnici. Osvietený investor sa po rokoch chátrania tohto pamiatkového

skvostu rozhodol, že hotelu prinavrátí zašlú slávu. Hotel bol postavený v 90. rokoch 19. storočia podľa architektonického návrhu spišského majstra Gedeona Majunkeho (jeho štýl s alpskými hrazdenými prvkami je vidno aj v Smokovcoch; Téryho chata vznikla tiež podľa jeho projektu). Hotel Lomnica bol považovaný za prvú dámu Vysokých Tatier, tešil sa čulému spoločenskému a kultúrnemu daniu ešte v rokoch rakúsko-uhorskej monarchie a zvlášť v rokoch 1. ČSR. Jeho štangastom býval komik Vlasta Burian, ale hotel zažil aj opakované návštevy Eduarda Beneša, Milana Hodžu, a mnohých umelcov (Jan Hála, Jaroslav Augusta, Karel Plicka, Jaroslav Votruba).

Zašlá sláva znovu ožila v rokoch 2016-17, kedy hotel začal fungovať vo vynovenom šate, ale so všetkými pamiatkovými insígniami stredo európskej secesie. Navyše, investor sa rozhodol pre celkom nezvyčajnú vec: do všetkých priestorov hotela – chodieb, izieb, kaviarne, reštaurácie, vinárne – nainštaloval

originálne výtvarné diela zakladateľov slovenského moderného umenia (Skutecký, Medňanský, Benka, Mallý, Bazovský, Alexy, Weiner-Kráľ, Kollár, Mousson, Jasusch, Hložník, Medvecká), ako aj pokračovateľov modernistických slovenských trendov na konci 50. a začiatkom 60. rokov 20. storočia (Laluha, Kompánek, Krivoš, Čunderlík, R. Moško). Nechýbajú ani skvelé práce rakúsko-uhorských autorov z prelomu 19. a 20. storočia (Szepesi - Kuszka, Katona, Neogrády, Ujváry).

V hoteli bol už každý, aj v galérii, ale v hoteli, ktorý je zároveň galériou (a má aj špeciálne priestory pre výmenné expozície), zrejme málokto. Jedného dňa som dostal ponuku, aby som sa tejto výnimočnej galérii – ako súdny znalec s temer štyridsaťročnou praxou – venoval ako kurátor. Slovo dalo slovo a svoj ustálený život som zmenil pohybom medzi Lomnicou a rodným Trenčínom. Bol som prekvapený nájazdmi turistov, medzi ktorými nechýbali ani seniori. Oceňujú, že aj medzi podnikateľmi sa nájdu takí, ktorí investujú nielen do jachty, daňových rajov, výmen manželiek či hazardu.

S úlohou kurátora prišli aj odborné výzvy. Investor hotela vlastní najväčšiu privátnu zbierku vynikajúcich obrazov českého majstra Jána Hálu, ktorý veľkú časť svojho tvorivého života prežil aj s rodinou vo Važci. V roku 2005 neznámi páchatelia odcudzili vyše 40 jeho diel z pamätnej izby vo Važci, obrazy sa dodnes nenašli. Preto sme sa rozhodli splatiť akýsi „tatranský dlh“ vydaním bohatej monografie „Hála v Lomnici“. Kniha bola súčasťou ročnej expozície umelcových diel v galériách hotela. Tisícky obdivovateľov mohli vzhliadnuť obrazy važeckého ľudu, kroja, zvykov, práce, pastierskej kultúry i religiozity nádherného podtatranského regiónu, ktorého čaru Hála v polovici 20. rokov 20. storočia podľahol.

Aj keď starý Važec vyhorel v roku 1931, jeho drevená urbanistika a svojráz zostali zachované vďaka veľkému českému majstrovi. Počas prípravy spomínanej knihy som prečítal stovky materiálov a dozvedel som sa aj o tom, ako ho ideoví lapiduchovia Slovenského štátu vyhnali zo Slovenska, kam sa však na osobnú žiadosť Važťanov skoro vrátil. Našiel som aj Hálov blízky vzťah s básnikom katolíckej moderny Jankom Silanom, ktorý bol vo Važci farár. V monografii sú použité jeho verše, aj verše venované Hálovi. Škoda, že monografia nefunguje v distribučnej sieti, ale dá sa získať iba pri návšteve hotela a jeho galérií.

Druhá úloha bola náročnejšia: spracovať odbornú aj fotoreprodukčnú publikáciu „Galéria Lomnica“ o celej zbierke vo všetkých priestoroch hotela. Ak máte vytvoriť „životopis“ každého z 530 obrazov, odbornú štúdiu, kvalifikované popisy diel, profily všetkých umelcov, je to náročný projekt. Všetky podklady fungujú aj ako mobilné aplikácie,

ktoré si návštevník môže spárovať s konkrétnym obrazom, pred ktorým stojí. Som rád, že sa toto dielo vydarilo a Galéria Lomnica má kvalitného sprievodcu, ktorého služby využívajú návštevníci hotela. Teší ma skvelá typografická a grafická úroveň kníh, ktorú zabezpečil môj priateľ výtvarník Jozef Vydrnák. S ním a Rudolfom Dobiášom už desať rokov pripravujeme medzinárodné výtvarno-literárne sympóziom ORA ET ARS v pútnickom kláštore na Skalke pri Trenčíne. Presvedčili sme sa, že také veľké veci (aj na Božiu slávu) sa nedajú robiť individuálne, zvlášť sa im darí v tíme, alebo lepšie – v spoločenstve.

Do Galérie Lomnica v Hoteli Lomnica v Tatrách, Teba, môj milý pisár Gráč, aj Vás všetkých v pozhnanom roku 2018 pozýva čerstvý senior

Marián Kvasnička

ONI SÚ SKÚŠANÍ VO VIERE, MY SME SKÚŠANÍ V LÁSKE

Trpiacich, chudobných, prenasledovaných pre vieru, sužovaných chorobami a prírodnými katastrofami je veľa. Veľa je tých "malých", ktorých "mohutné", nekontrolovateľné udalosti a okolnosti - prírodné, politické, spoločenské a iné - zaskočili či premožli.

Ktým, ktorým zachovanie viery a podpora trpiacich nie sú ľahostajné, patrí aj pápežská nadácia ACN - Aid to the Church in Need, u nás známa aj ako Kirche in Not. Práve tá, ktorá aj u nás v bývalom Československu v čase neslobody a potom po zmene politickej paradigmy na konci minulého storočia podporovala a dodnes podporuje Cirkev a jej veriacich mnohorakým spôsobom - výstavbou alebo opravami kostolov, seminárov a rehoľných domov,

vzdelávaním bohoslovcov a laikov, aktivitami pre mládež.

ACN však mohla budovať len na tých základoch, ktoré postavila vaša generácia. Vám vďaka vaše deti a vaši vnuci za živú vieru a ľudské hodnoty, ktoré nepodliehajú skaze. Boli ste vtedy „malými“, prenasledovanými a utláčanými pre svoju

vieru v Krista. Vyrástli ste, nadýchli ste sa slobody, zmocnili ste. Teraz ste vy - a my s vami - tými, ku ktorým naši „malí“ a slabí bratia a sestry po celom svete upierajú svoje zraky, v ktorých je strach, bolesť, ale aj nádej.

Slovensku sa v marci 2017 dostalo veľkej

počty, keď na pozvanie Konferencie biskupov Slovenska mohla pápežská nadácia ACN po takmer 70-tich rokoch služby Cirkvi vo svete otvoriť národnú kanceláriu ACN Slovensko – Pomoc trpiacej Cirkvi aj u nás. ACN je jedinou celosvetovou dobročinnou a pastoračnou katolíckou organizáciou zastúpenou v 24 krajinách sveta, ktorá sa zameriava na poskytovanie materiálnej a duchovnej pomoci prenasledovaným a trpiacim kresťanom v 148 krajinách sveta. V poslaní založenom na efektívnosti,

transparentnosti a dôvere podporuje ACN každoročne približne 6 000 projektov vo finančnej výške takmer 130 miliónov EUR, a to prostredníctvom osvetu, duchovnej podpory a konkrétnych činov (informácia – modlitba – akcia). Rodina pracovníkov ACN sa intenzívne a menovite modlí aj za svojich podporovateľov po celom svete, vyprosuje im Božie požehnanie a duchovní asistenti národných kancelárií ACN slúžia za nich a na ich úmysly sväté omše.

Potrieb je veľa. Vieme, že chudobných budeme mať medzi sebou vždy. Poslaním ACN je neúnavne pracovať v ich prospech – priamo, efektívne a dlhodobo. „Oni sú skúšaní vo viere, my sme skúšaní v láske,“ povedal páter Werenfried van Straaten, zakladateľ Kirche in Not.

Pápežská nadácia ACN ďakuje aj vám za duchovnú podporu a šírenie informácií o utrpení kresťanov a o spôsoboch pomoci – v tomto vznešenom poslaní sa pridávate k veľkej rodine dobrodincov vo svete, ktorým nie sú ľahostajní tí bratia a sestry, ktorí trpia pre svoju vieru v Ježiša Krista! Vaše skúsenosti a sila viery sú pre nás ostatných veľkým povzbudením. Svätý Duch nech vo vás stále oživuje a upevňuje nadšenie, lásku a citlivosť na biedu sveta a biedu človeka.

Radi spojíme naše vzájomné snahy s vašimi v prospech tých, ktorí sú teraz v núdzi, „chudobní a hladní“. Privítame vaše otázky, iniciatívu, pozvanie k vzájomnému povzbudeniu modlitbou či slovom. Sledujte nás na našej webovej stránke www.acn-slovensko.org a facebookovej stránke <https://www.facebook.com/ACNSlovensko>. Vďaka prideme navštíviť váš klub, vaše spoločenstvo či farnosť – napíšte nám: ACN Slovensko – Pomoc trpiacej Cirkvi, Hviezdoslavovo nám. 170/ 13, 811 01 Bratislava, e-mail: info@acn-slovensko.org.

Martina Hatoková

24

národných kancelárií

70

rokov existencie nadácie

148

krajín, v ktorých pomáhame

6000

projektov ročne

ACN VĎAKA PODPORE DOBRODINCŮV LEN V ROKU 2016:

- podporila 1 222 stavebných a rekonštrukčných projektov
- distribuovala YOUCAT - ilustrovaný katechizmus pre mládež preložený do 180 jazykov
- zakúpila 375 áut, 149 motocyklov, 239 bicyklov a 2 člny pre potreby pastorácie
- pomohla šíreniu Evanjelia podporou 87 televízií a 121 rádii na 5 kontinentoch
- zabezpečila 1 435 888 omšových milodarov
- umožnila 10 760 seminaristom štúdium a prípravu na kňazstvo
- sprostredkovala 11 080 rehoľným sestrám existenčnú pomoc a vzdelávanie

ACN

Pomoc
trpiacej Cirkvi

SLOVENSKO

www.acn-slovensko.org

PÁPEŽSKÁ
NADÁCIA

POZDRAV OD ČESKÝCH PRIATEĽOV

Vážení a milí slovenští křesťanští seniori, dovoluji Vám jménem organizace českého Sdružení křesťanských seniorů (SKS) popřát radostné prožívání vánoční atmosféry a hojnost Boží ochrany v novém roce 2018.

Obě naše organizace patří mezi evropské společenství seniorů ESU, které si klade za cíl posilovat vliv křesťanských seniorů na celou především evropskou společnost. Občané bez rozdílu věku potřebují osvojit si křesťanskou víru,

naději a lásku do budoucnosti plné otázek. Je to osobní úkol také pro každého z nás. Musíme hledat netradiční cesty pro šíření radostné zvěsti Evangelia a nalézat vhodná řešení na základě křesťanských hodnot.

Naše SKS v roce 2017 zorganizovala v Praze z pověření ESU mezinárodní regionální konferenci na téma „Jak zvýšit kvalitu života seniorů“. Ocenili jsme, že jste přijali naše pozvání. Váš předseda Jozef Mikloško vystoupil se zajímavými náměty. Mohli jsme se ještě lépe vzájemně poznat a upevnit rozhodnutí ve spolupráci pokračovat. Závěrem konference jsme konstatovali, že materiální zabezpečení seniorů je sice důležité, ale nezbavuje nás povinnosti zdůrazňovat spirituální stránku života, respektování důstojnosti seniorů a jejich postavení ve společnosti bez jakékoli diskriminace.

Občanská společnost tvoří nedílnou jednotu, nelze ji dělit na staré a mladé - všichni občané by měli spolupracovat na společné budoucnosti. Seniori mohou také společnosti nabídnout svoje znalosti a životní zkušenosti a nikoliv - jak se často objevuje v médiích -

pouze od ní stále něco požadovat. Plnohodnotná rodina a spolupráce mezi všemi generacemi je zárukou zdravého vývoje společnosti, a to jak v zájmu celé společnosti, tak i všech generací.

V listopadu 2017 se konala v Praze členská schůze celé naší SKS, která si zvolila nové vedení a přijala usnesení do budoucna. Vedle rozšíření naší činnosti, jak získáním nových členů po linii farních společenství i organizací KDU-ČSL, tak zejména větší propagací křesťanských myšlenek se zaměřením na seniorskou populaci v médiích, předpokládáme zintenzivnit spolupráci s Vámi - našimi slovenskými partnery. Možností se nabízí celá řada - od

poutí, besed, publikací, rozhlasu, TV, výměny zkušeností až po spolupráci v rámci ESU. Vše závisí pouze na iniciativě z naší a Vaší strany. Velice oceňujeme Váš časopis Generácie; nám se mj. podařilo zrekonstruovat naše web stránky www.krestanstiseniori.cz, kde rádi uvítáme i Vaše příspěvky.

Právě rozvíjení vzájemných česko-slovenských nadstandartních vztahů

je třeba i pro posílení křesťanských tradic celé Evropy.

Lidmila Němcová,
předsedkyně SKS a viceprezidentka ESU

NAŠE VÁNOCE

Kdysi jsem byl v Poslanecké sněmovně na předvánoční besídce. Hrála podmanivá vánoční hudba. Jedlo se cukroví, pil se čaj, punč nebo káva, a my, členové výboru pro evropskou integraci, jsme si užívali hezký předvánoční čas.

V rámci rozhovoru jsem se zeptal poslankyně, členky Komunistické strany Čech a Moravy, jestli doma slaví Vánoce. Odpověděla, že ano. Na můj dotaz, zda, jsouce komunisty, mají doma stromeček, jestli si dávají dárky, zda zpívají koledy, a dokonce zda mají doma vystavený betlém. Na všechny

otázky jsem dostal stejnou odpověď, ano, máme stromeček, zpíváme koledy, je u nás vystavený betlém.

Pokračoval jsem – již provokativně – proč to děláte? Vy, komunisté, přece jako marxisti popíráte náboženství, stavíte na materiálním pojetí dějin. Proč tedy oslavujete narození Krista.

Proč třeba neslavíte „první jarní den“ nebo „den učitelů“. Také si můžete dávat dárky, upéct si cukroví a slavit, ať již příchod jara, nebo si připomínat odkaz Jana Ámose Komenského. I takové svátky je možné prožít romanticky. Proč ne s dárky, stromečkem za zpěvu nějakých vhodných písní.

Poslankyně za KSČM namítla, že Vánoce pojímá jako svátek rodiny. Zeptal jsem se jí, jaký typ rodiny slaví, když komunisté v poslanecké sněmovně hlasují pro registrované partnerství nebo pro adopce homosexuálů a podobné návrhy. O jakou rodinu jde, tradiční určitě ne.

Odpověděla, že slaví svátek své vlastní rodiny, a to je dobře.

Tak i my, křesťané, si máme položit otázku, zda a v čem se liší naše slavení od slavení členů KSČM. Jsou i pro nás Vánoce romantickým svátkem rodiny, nebo jejich slavení je víc.

Cyril Svoboda,
exministr zahraničí ČR

S POKOROU A VIEROU V SRDCI

Každý sa isto stretol s nenápadnými osobnosťami, ktoré počas života málokto ocenil, aj keď výsledky ich práce sú dodnes badateľné. Takým je aj životný príbeh pátra Cyrila Minárika, člena Spoločnosti Božieho Slova (SVD), ktorý by sa nedávno dožil deväťdesiat rokov.

a hospitalizovali ho v nitrianskej nemocnici. Ťažká choroba ho zachránila pred internáciou, ktorá bola súčasťou likvidácie kláštorov.

Jeho život som začal študovať ako doktorand Historického ústavu SAV v roku 2010. Výsledkom môjho bádania boli moje prednášky o ňom a neskôr aj kniha, ktorú vydala SVD. Aj keď som ho osobne nestretol, od detstva som o ňom počúval. V jeho rodnej obci Hul sme boli susedia a teda som sa začal pýtať, čím bol výnimočný, prečo je po ňom pomenované námestie i spevokol. Je mi cťou, že aj pre členov ZKS môžem stručne priblížiť život tohto nezabudnuteľného kňaza.

Narodil sa 17. júla 1927 v obci

Hul, okres Nové Zámky. Patril medzi nadaných žiakov, od roku 1940 študoval na gymnáziu v Šuranoch. Jeho spolužiaci boli aj neskorší arcibiskup Dominik Hrušovský a biskup Dominik Tóth. Cyril sa už na gymnáziu prejavoval ako silne nábožensky založený, zapájal sa aj do práce v Mariánskej kongregácii.

Po maturite nastúpil 28. 8. 1948 na noviciát v SVD, po roku zložil prvé rehoľné sľuby a začal v Nitre študovať filozofiu. Vládnuci režim uskutočnil na jar 1950 likvidáciu všetkých reholí. Cyril predtým vážne ochorel na tuberkulózu

Po prepustení z nemocnice sa už nemal kde vrátiť. Odišiel k matke do Hulu, kde sa zotavoval z choroby. Tu prežil 50. a 60. roky, pôsobil ako organista, v Hule a v Dolnom Ohaji viedol spevokoly, ktoré vystupovali pri sv. omšiach. Dostal sa do zorného uhla ŠtB, ktorí mu vykonali domové prehliadky a niekoľkokrát ho predvolali na viacdňové výsluchy. Raz ho odvedli v putách a zhabali mu písací stroj, knihy a rôzne písomnosti. „Boli to nerváky, ale vždy som to prijímal ako kríže, o ktorých Pán Boh vie.“ Dialo sa to v súvislosti s prenasledovaním rehole SVD, ktoré prebiehalo a skončilo súdnym procesom.

Cyril neprestal túžiť po kňazstve a preto začal tajne študovať a navštevovať prednášky. Nebolo to jednoduché, pretože predstavení sedeli vo väzeniach a on si musel dávať pozor pred ŠtB. Napriek všetkému zložil večné sľuby 28. júla 1967 v Nitre pred pátrom Alojzom Dúbravickým. V auguste 1967 ako súkromná osoba vycestovali spolu s Eduardom Gézem do Magdeburgu v NDR, kde ich pomocný biskup paderbornského arcibiskupstva Mons. Fridrich Maria von Rintelen 23. augusta 1967 tajne vysvätil za kňazov.

Krátko po primíciách v Huli dostal Cyril 17.9.1969 z Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty absolutorium zo štúdia teológie a provinciálom rehole

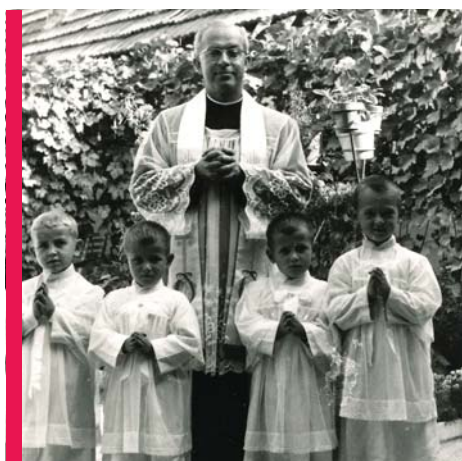
Antonom Mihálikom bol pridelený na Kalváriu do Nitry, kde prevzal funkciu katechéty na nitrianskych školách. Vyučoval asi 500 detí, hrával na organe a mal na starosti duchovnú službu v nemocnici. Netrvalo to dlho, cirkevný tajomník provinciálovi SVD oznámil, že Cyril Minárik nesmie ďalej učiť deti náboženstvo, chodiť do nemocnice a musí z Nitry odísť. Tlaku štátnej moci sa nedalo vyhnúť a Cyril sa tak dostal do obce Svätoplukovo neďaleko Nitry, kde pôsobil 25 rokov.

Za obdobie svojej pastorácie pokrstil, pripravil na sv. prijímanie, zosobášil i pochoval stovky ľudí, pričom mnohým bol skutočnou oporou. Udržoval dobré vzťahy aj s evanjelickými farármi v Svätoplukove. 13.

mája 1981, keď sa dozvedel o atentáte na pápeža Jána Pavla II., povedal: „Modlil som sa za sv. Otca a ponúkol som Pánu Bohu svoj život za jeho.“ O tri dni dostal infarkt. Prežil ho, ale jeho zdravotný stav sa pomaly zhoršoval. Celkovo ho postihli tri infarkty a mozgová príhoda. Zomrel 24.11.1996 vo veku 69 rokov. Pohrebné obrady odslúžil pomocný biskup bratislavsko-trnavskej arcidiecézy Vladimír Filo, ktorý povedal: „Cyril bol po celý svoj život v spojení s Ježišom Kristom, nielen na základe sviatosti krstu, ale i na základe sviatosti kňazstva.“

Tomáš Černák

SPOMIENKA NA CYRILA MINÁRIKA

Naša rodina bývala v Nitre pod Kalváriou, v tieni Misijného domu rehole misionárov Spoločnosti Božieho Slova - SVD. Mama Marta s nimi úzko spolupracovala, ako redaktorka časopisov, režisérka divadiel a akademií. Na jar 1950, počas dvoch barbarických nocí, na príkaz Komunistickej strany Slovenska sa uskutočnili násilné prepady všetkých kláštorov mužských a ženských reholí v Československu, ich členov nezákonne internovali a perzekvovali až do roku 1989. Kláštor v Nitre na Kalvárii likvidovali v noci 4.5.1950. Študentov a kňazov pozavierali do koncentračných táborov, na práce v PTP, mnohých do väzení.

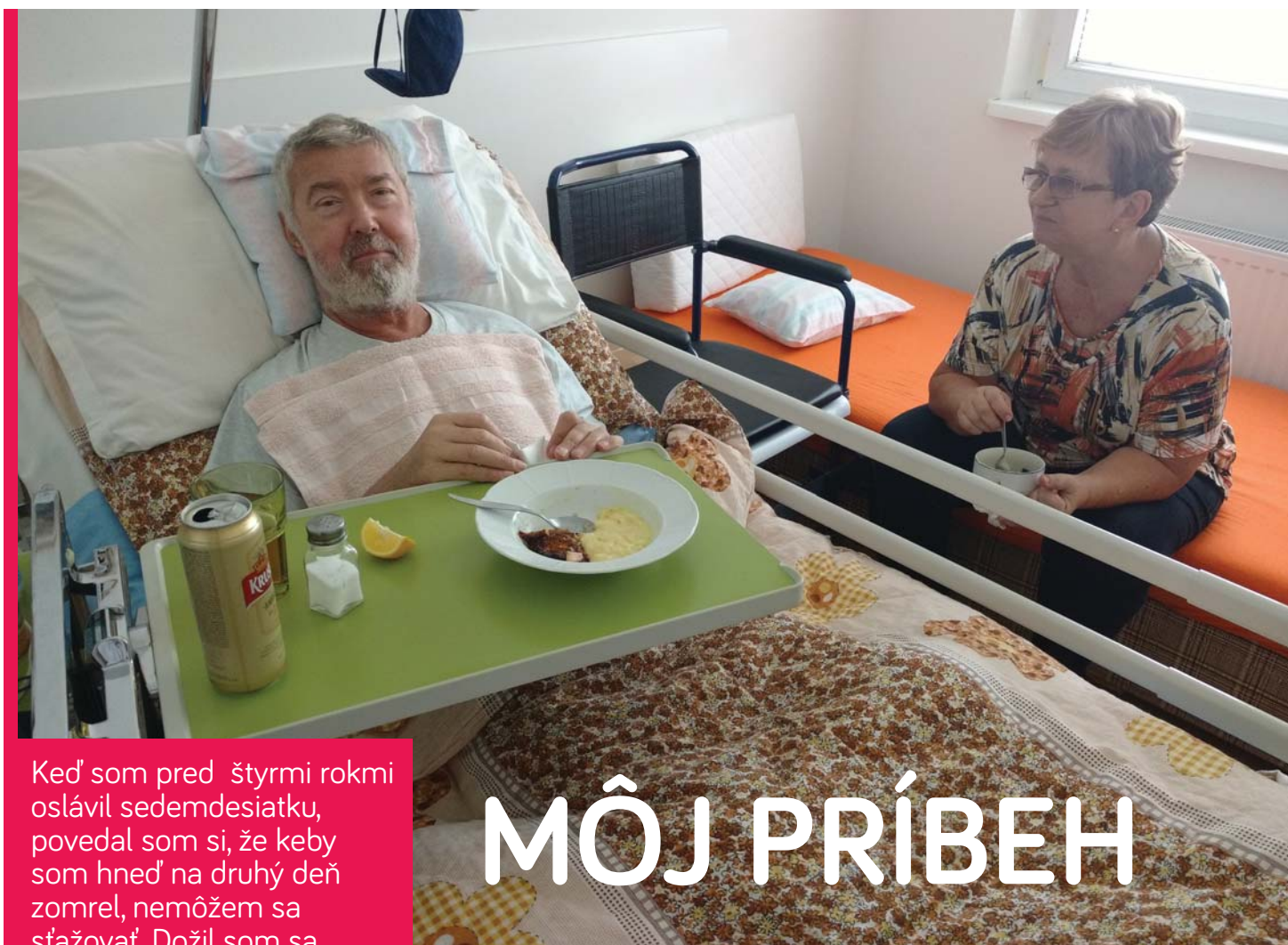
Sledoval som to zblízka, rodičia boli kvôli tomu neraz vyšetrovaní. Hlavný súdny proces s rehoľou SVD bol 22.8.1961, v ktorom odsúdili provinciála Vojtecha Bošanského na 14 rokov, kňazov Jozefa Škodu a Aladára Janegu na 11 rokov, Vincenta Babina (9), Františka Majerníka a Ondreja Slavkovského (7), Petra Lajchu (6), Štefana Lapšanského (5), Jozefa Šabu

(4,5), Alojza Dúbravického, Ľudovíta Schmidta a Štefana Bošanského (4), Petra Bórica (1) a Štefana Horvátha (0,5). Boli to ľudia, ktorí k nám často chodili, aj my sme chodievali za nimi do Misijného domu.

Osudy stoviek študentov a rehoľníkov boli pestré, z pera mladého historika sme priniesli príbeh Cyrila Minárika, ktorého v roku 1950 nezavreli iba

preto, lebo ochorel na tuberkulózu a v čase prepadu bol v nemocnici. Pamätám sa, že predtým pravidelne chodieval do nemocnice na „pneumotorax“, po ktorom si u nás, neďaleko nemocnice, vždy oddýchol. Jeho sen, stať sa kňazom, sa tajne uskutočnil až po temer 20 rokoch.

Jozef Mikloško

Keď som pred štyrmi rokmi oslávil sedemdesiatku, povedal som si, že keby som hneď na druhý deň zomrel, nemôžem sa sťažovať. Dožil som sa biblického veku 70 rokov (Žalm 90,10).

MÔJ PRÍBEH

Asi 40 rokov som nebol hospitalizovaný. To je krásne!

Zrazu, ako blesk z jasného neba, som po návrate z jednej cesty nemohol vypíť ani deci vody. Prišla sanitka a skončil som na internom oddelení v nemocnici. Vyšetrenie ukázalo nečinnosť ľadvín. Nasadili mi infúzie 4 – 5 denne.

Dozvedel som sa, že mám relatívne novú chorobu. mnohopočetný myelom – rakovina kostnej drene. Premiestnili ma na hematológiu a dávali mi chemoterapiu. Veľmi zle som ju znášal.

Základné ľudské, hygienické potreby boli pre mňa problémom až po ľudskú

dôstojnosť... Po piatej chemoterapii z plánovaných 20, konštatovali lekári ukončenie tejto mojej diagnózy. Bola to pre nás prekvapujúco, neveriteľne dobrá správa.

Ľadviny však stále nepracovali. Veľmi som zoslabol, nemohol som chodiť, nechutilo mi jesť. Schudol som o 15 kg. Primárka povedala manželke a synovi, že som neperspektívny, beznádejný pacient, dávajú mi 3 dni života a poslali ma domov. Potešil som sa, nevediac o beznádeji.

Zišla sa rodina – manželka, tri deti a moja sestra. Rozdelili si služby a poskytli mi tú najlepšiu možnú starostlivosť.

Postupne som sa naučil posadiť, vstať, za pomoci chodítka pomaly

chodiť. Dekubity sa zacelili a menej boleli.

Potom prišli na rad krátke prechádzky s barlami. Pre istotu som mal invalidný vozík tlačný priateľmi vedľa seba. Keď som sa unavil, vozili ma bratia na vozíku.

Postupne som šiel bez vozíka, potom aj bez bariel. Pokúšal som sa sadnúť si do auta, neskôr aj šoférovať. To mi veľmi pomáha hlavne pri preprave na kontroly. Neskôr som chodil aj na malé nákupy. Bol som ešte veľmi slabý, ťažko sa mi sedelo, chodilo, ale cvičil som a darilo sa mi. Vďaka Bohu a mojim milým.

Kladom mojej choroby bolo, že všetko zlé je na niečo dobré. „Vieme, že všetky veci slúžia na

dobro tým, čo milujú Boha“...
Rim 8, 28.

Počas choroby som objavil, ako mnoho som hrešil. Nikoho som neokradol, nezabil, ale zanedbával som modlitbu, Božie slovo a nenápadne sa zo mňa stával zákonník a farizej.

Biblia dáva do súvisu hriech a chorobu. Ja som to poznal vo svojom živote (výnimkou boli Jób a slepý od narodenia Ján 9,1).

Počas mojej choroby sa ukázala láska a súdržnosť mojej rodiny. Bol som svedkom záujmu, starostlivosti, povzbudzovania a modlitieb mnohých bratov a sestier. Toto je jeden príklad z mnohých.

Jeden asistent poslanca mi v najhoršom poslal text z proroka Jeremiáša 33. kap. 6. a 8. verš: „Áno, obviažem mu rany, vyliečim, uzdravím a odkryjem im poklady pokoja a pravdy. Očistím ich od všetkých hriechov, ktorými sa previnili proti mne, keď odpadli odo mňa“.

Otázkou je ako a prečo treba žiť?

1. Oslavovať a slúžiť Bohu i národu
2. Byť živý a užitočný manželke a deťom
3. Pre malé vnúčatá byť ešte starým otcom.

Záverom dve radostné správy:

1. Ježiš Kristus uzdravoval a uzdravuje každú chorobu Žalm 103, 3; Mat 8, 17.

2. Problémom nie je viac choroba, ale hriech. O riešení čítame Mat 9, 6: „Syn človeka má moc na zemi odpúšťať hriechy“ a aj v Mat 26, 28: „Jeho krv sa vylieva za mnohých na odpustenie hriechov“.

Hriech je teda vyriešený, odpustený a odčinený Ježišom Kristom.

Kde je teda problém? V pokání. Hriech musíme poznať, priznať, vyznať, oľutovať a opustiť. Boh odpustí každý hriech, ale neuznáva výhovorky ako mali Adam a Eva v raji - ako malé deti.

A ešte Jakub 4,6: „Boh sa pyšným protiví, ale pokorným dáva milosť“. Tretia radostná správa je zvestovaná anjelom (Lukáš 2,14):

„Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom, ktorých On miluje.“

Toto je ten najlepší dôvod pre radostné Vianoce a šťastný Nový rok.

Pavlove slová: „Radujte sa v Pánovi vždycky!“ sú veľmi aktuálne, len v ňom sa môžeme vždy radovať.

Ján Kerekréty

20 ROKOV KLUBU ZKS V POVAŽSKEJ BYSTRICI

Púť Podunajské Biskupice - 100. výročie Zdenky Šelingovej

„Nikdy neľutujte ani jeden deň v živote. Tie dobré dni prinášajú šťastie, tie zlé skúsenosti, tie najhoršie vám dajú lekcie a tie najlepšie nezabudnuteľné zážitky.“

Klub ZKS 3-03 v Považskej Bystrici bol založený 18.1.1998 v Katolíckom dome za prítomnosti predsedu Združenia kresťanských seniorov Slovenska Jozefa Mikloška a ďalších členov vedenia. Na ustanovujúcej schôdzi bol za predsedu zvolený Ľudovít Belušik. Začiatky neboli ľahké, klub sa stretával v priestoroch Katolíckeho domu, neskôr v priestoroch Katolíckej školy sv. Augustína a nakoniec v klubovni kina Mier, kde pôsobí dodnes.

Veľká vďaka patrí pánovi Belušikovi za vynikajúce organizačné schopnosti pri kreovaní klubu. Klub sa stretával raz za mesiac, kde boli prizvaní hostia z rôznych oblastí nášho života. Okrem toho boli organizované púte nie len na Slovensku, ale aj v Poľsku, Rakúsku a Českej republike.

Jednou z významných akcií bolo medzinárodné stretnutie seniorov v Rakúskom meste Frauenkirchen. Pestrá činnosť klubu spôsobila nárast členskej základne.

Pán Belušik mal veľa dobrých nápadov

na ďalší rozvoj klubu, niektoré sa mu už nepodarilo uskutočniť, keď nás vo veku 79 rokov 6. apríla 2012 navždy opustil.

Klub sa ocitol v novej situácii, keďže bolo potrebné prácu tohto skvelého človeka nahradiť. Nájsť nového predsedu nebolo jednoduché, hrozil zánik klubu. Nakoniec 7. júna 2012 bola za predsedu klubu na prechodné obdobie zvolená Kristína Grejtáková, ktorá bola potom opätovne zvolená a túto funkciu zastáva do dnes.

V začiatkoch nám veľmi pomohla predsedníčka ÚC Trenčín Alžbeta Trusinová, za čo jej patrí úprimné poďakovanie. Pokračovali sme v prednáškach a púťach, aktivity boli rozšírené o kultúrno-spoločenské, športové a relaxačno-rehabilitačné akcie. Medzi dôležité akcie, ktoré ZKS organizuje, alebo sa ich zúčastňuje, sú:

- Púte do Levoči, Marianky, Šaštína, Nitry, Kátloviec, Podunajských Biskupíc, Ludimíra, Krtín, Velehradu, Olomouca-Svätý Kopeček, Mariazellu a Ríma. Na každom mieste máme sv. omšu s našimi a miestnymi duchovnými.
- Olympijské hry seniorov v Považskej Bystrici, ktoré organizuje prednosta okresného úradu Jozef Smatana a tiež v družobnom Vranove nad Topľou.
- Športové dni v Pruskom a Partizánskom, ktoré organizuje ÚC Trenčín a miestne kluby.

Púť Rím

Púť Katlovce pri Trnave - Kladenie vencov pri hrobe kňaza a básnika Pavla Lúšaka-Oliva

- Návštevy divadelných predstavení, spoločenské akcie k dňu matiek a otcov.
- Od roku 2012 z príležitosti mesiaca úcty k starším sme zorganizovali stretnutie v Katolíckom dome pre seniorov Považskej Bystrice a okolia s bohatým kultúrnym programom a pohostením. Priemerná účasť bola 220 seniorov.
- Členovia klubu sa zúčastnili aj relaxačno-rehabilitačných pobytov v Nimnici, Liptovskom Jáne a Tatranskej Lomnici.

Predsedníčka klubu K. Grejtáková bola delegovaná na 9. kongres Európskej únie seniorov (ESU) v belgickom meste Leuven, ktorý sa konal 4. - 5.11.2016.

V súčasnej dobe v klube pôsobia traja zakladajúci členovia: Rudolf Pavlík, Anežka Ogurčaková a Magdaléna Kuťáková. Najstarším členom klubu je Rudolf Pavlík, ktorý v roku 2017 oslávil 90 rokov. Pestrá činnosť klubu zvyšuje záujem seniorov o členstvo, ale z kapacitných dôvodov nie je možné všetkých prijať do našich radov, čo je nám veľmi ľúto.

ZKS má veľmi dobré vzťahy s primátorom Karolom Janasom, viceprimátorom Petrom Maťošom, poslancami mestského zastupiteľstva a súkromnou ZUŠ Stella manželov

Kardošových, ktorí sa pravidelne zúčastňujú na akciách klubu. Medzi významných sponzorov patrí europoslanec Ivan Štefanec, ktorý nám finančne a materiálne pomáha pri činnosti. Naš klub sa môže rozvíjať aj vďaka finančnej a materiálnej dotácii

mesta Považská Bystrica, sponzorov a priateľov, ktorí sú nám rôznym spôsobom nápomocní.

Kristína Grejtáková,
predsedníčka klubu Považská Bystrica

AKO DRAHOVSKÍ SENIORI PREŽÍVALI ZÁVER ROKU 2017

Keď sa Boh nevládnym dieťaťom stáva, túli sa k Márii hlavička malá. Jozef muž statočný, keď prídu ťažké dni, berie dieťa s matkou do ochrany.

Touto nádhernou piesňou drahovskí seniori vo folklórnom súbore Kolovrátok otvorili tohtoročný Advent. Raz sa stretol Kolovrátok s hosťami z Melčíc a z Přílepu. Každý súbor vystúpil s 20-minútovým programom ľudových piesní. Všetci účinkujúci boli obdarovaní srdiečkom našich senioriek. Celé podujatie nakrúcali a vysielali v rádiu Slobodný vysielateľ a náš súbor zaradili do TV Hitparády ľudových piesní na TV 8. V našom klube sme mali aj aranžovanie adventných vencov a svietnikov, ktorého sa zúčastnili okrem seniorov aj iné záujemkyne. Vyzdobili sme nimi nielen svoje príbytky, ale aj sochu Panny Márie pred Katolíckym domom.

FS Kolovrátok svojimi piesňami spríjemňoval sviatočné chvíle a otvoril výstavu krojov a oblečenia našich pra, pra-babičiek, ktorú inicioval 14-ročný žiak ZŠ Martin Segeš. Všetky exponáty boli z jeho súkromnej zbierky.

Už po druhýkrát sme boli pozvaní obecným a farským úradom do

Lopašova na benefičný koncert. Vystúpili sme s pásmom adventných a vianočných piesní. Obyvatelia Lopašova venovali zisk z koncertu na farské účely. Naše seniorky tiež pripravili darčeky do Lopašova - vrecúška naplnené levanduľou.

Občianske združenie Naše rodné Slovensko zorganizovalo v spolupráci so seniorkami a členkami Slovenského Červeného kríža, vydarené podujatie - pečenie a zdobenie medovníkov. Medovníčky piekli a zdobili podľa receptov starých materí. Klub seniorov sa premenil na „medovníkovo“, kde sa vykrajovalo a maľovalo.

Seniori mali aj kultúrny program „Zvyky od svätej Kataríny do Troch Kráľov“. Deti z Centra voľného času a ZŠ v Drahovciach spolu so seniormi pripravili pásmo zvykov, básní a piesní, ktoré v minulosti sprevádzali našu dedinu.

Obecné zastupiteľstvo na čele so starostom Ing. Kleinom, miestnym spolkom SČK a Hasičským zborom pripravil pre drahovských občanov tradičnú kapustnicu. 26.12.2017 sa uskutočnil vianočný koncert v kostole sv. Martina v Drahovciach. Po litániách a požehnaní o. Branislava Rýchlika vystúpil detský kostolný spevokol Srdiečko, potom Kolovrátok a chrámový

spevácky zbor. Bolo to pekné duchovné stretnutie na počesť narodenia malého Ježiška - vykupiteľa a spasiteľa sveta.

Rok 2017 sme ukončili posedením seniorov pod jedličkou v Kultúrnom dome. Okrem malého občerstvenia, sme si uctili seniorov, ktorí v roku 2017 oslávili okrúhle narodeniny - blahoželáním a kvietkom. Všetci členovia Klubu seniorov obdržali darček. Kolovrátok zaspieval vianočné a ľudové piesne.

Čitateľom časopisu Generácie seniori z Drahoviec prajú do roku 2018 hojnosť Božích milostí, dobrého zdravia, šťastia, rodinnej pohody a lásky.

Nech šťastie a radosť vládne u Vás doma,

Nech obchádza Vás nešťastie a smola,

Nech pohoda vládne nad Vaším stolom
A láska prevláda nad zlým slovom

Záverom ešte vinš mojej babičky:

*Vinšujeme Vám šťastný Nový rok,
obrezanie Krista Pána, aby Vám dal
Pán Boh zdravia, šťastia a božského
požehnaní a po smrti kráľovstva
nebeské obsiahnuť ste mohli.*

Mária Janíková, poslankyňa KDĽ, Drahovce
PS: V článku je spomenutá aj dedina Lopašov.

Redakcia Generácií pripomína, že v tejto dedine dosahuje KDĽ od roku 1989 vždy jeden z najlepších výsledkov na Slovensku. Zaujímavé by bolo vedieť, prečo je to tak?

ADVENT – ČAS OČAKÁVANIA

Adventné obdobie nazývame aj obdobím očakávania. Ale dokážeme my dnes vôbec čakať? V súčasnosti platí „všetko a hneď“. Dnes je dôležitý výkon, produkcia, rast a stáva sa nám, že tento aktivizmus a konzumizmus prenášame aj do nášho duchovného sveta.

ten čas... Bdejte, lebo nevíete, kedy príde Pán domu: či večer, či o pol noci, či za spevu kohúta alebo ráno...“ A čo hovorím vám, hovorím všetkým. Bdejte! Pán nás vyzýva nezaspať na vavrínoch. Môže totiž prísť skôr a vtedy nás vyzýva na pripravenosť, alebo môže meškať a vtedy nás pozýva na trpezlivé čakanie.

Koniec koncov podstatný nie je čas, kedy príde Pán. To, čo zaváži, je, ako sme ho čakali, ako sme boli pripravení, ako sme strážili náš život a naše talenty, ako sme zvládli zodpovednosť za iných ľudí. Hlavne, aby nás nenašiel spať, keď príde nečakane.

S adventom sa spája aj mnoho tradícií. Jednou z nich je adventný veniec so štyrmi sviecami:

1. svieca „železná“. Jej názov je Nádej.
2. svieca „bronzová“. Jej názov je Mier.
3. svieca „strieborná“. Jej názov je Priateľstvo.
4. svieca „zlatá“. Jej názov je Láska.

Prajem Vám radostné Vianoce a požehnaný rok 2018.

Blažena Moravčíková, klub ZKS Bratislava - Dúbravka

Foto: Jozef Mikloško

Zdá sa, že hovoriť dnes o trpezlivom čakaní, môže so sebou niesť riziko nepochopenia, lebo dokázať čakať si dnešný človek interpretuje ako byť pasívny, či nezodpovedne sa vyhýbať riešeniam. Táto neochota čakať sa vlastne prejavuje aj v našom prežívaní Adventného obdobia. Často ho vnímame len ako čas prípravy na Vianoce, čím, samozrejme je, ale my toto obdobie často preskakujeme. Všetko je zamerané len na Vianoce, keď sa prednostne zameriavame na to, čo všetko musíme na Vianoce mať, čo všetko chceme dopriať svojim deťom a vnúčatám. Trpezlivé čakanie je však niečo úplne iné ako pasivita. Dokázať čakať znamená dokázať žiť s tým, čo ešte nie je hotové. Žiť v prítomnosti, ktorá je neúplná, bez toho, aby bol človek zúfalý. Tým, že chcem všetko a hneď,

vlastne dokazujem, že nemám v sebe nádej. A práve čakanie je aj symbolom obrovskej nádeje. Preto toto čakanie nie je symbolom pasivity, ale bezhraničnej nádeje, nádeje plnej Božej vernosti, vernosti v naplnení Božieho prísľubu. Toto trpezlivé očakávanie je symbolom nádeje, nádeje stretnutia sa s Pánom v perspektíve večnosti. Veď celý náš život je očakávaním, a teda adventom.

Evanjelium prvej adventnej nedele bolo krátke, len päť veršov, ale v ňom sa až štyrikrát opakuje slovo bdieť. Je to zrejme najvhodnejšia výzva, aká môže zaznieť aj nám kresťanom na začiatku Adventného obdobia – obdobia očakávania, bdenia.

Ježiš povedal svojim učeníkom: „Bdejte, lebo nevíete, kedy príde

MILAN MIKLOŠKO, VÝPRAVCA V LIPANOCH

Život Milana Mikloška (*10.10.1944) bol a je pohnutý. Narodil sa v Šarišských Michaľanoch môjmu ujovi Jankovi a tete Verone, mal päť súrodencov (sestra Angela zomrela 28.12.2017). Maturoval v Sabinove, potom bol 29 rokov výpravcom na železnici v Lipanoch.

Učiteľka napísala chlapcovi do žiackej knižky tento odkaz: „Váš syn je neposlušný, neporiadny a sústavne vyrušuje.“ Matka odkaz podpísala a odpísala: „Buďte rada, že neučíte jeho otca!“

Môj otec, Ondrej Mikloško, rodák zo Šarišských Michalian, jeho strýko, mu raz doniesol odkaz od syna Františka, v ktorom bol návrh, aby Milan začal tajne študovať teológiu. Štúdium bolo v Prešove u kňaza, redemptoristu Jána Mastiliaka. Pretože Milan mal cestovanie vlakom zadarmo, jeho profesor ho posielal s dôvernými listami po celej republike, aj u nás v Nitre sa vždy zastavil. Študoval deväť rokov, skúšky robil u redemptoristov po celom Československu. V r. 1984 ho v Bratislave, na Vilovej ul., tajne vysvätil za kňaza tajný biskup Ján Chryzostom Korec. Ako kňaz nás cestou domov do Prešova hneď navštívil v Nitre.

Jeho pastorácia po roku 1989 bola v Podolínci (5 rokov), na Starých

Horách (6) a v kňazskom domove v Cíferi. V roku 2010 dostal náhlu mozgovú príhodu, ktorá ho položila na posteľ - v súčasnosti žije v Dome sv. Svorada v Nitre pod Zoborom.

Keď sme si zavolali k Vianociam a k Novému roku, povedal mi tento michaľanský vinš:

*Ja som malý vinšovník,
šťastie, zdravie prajem,
keď mi dáte makovník,
veselo si zajem.
Potom poviem prosbu takú,
by ste mali v Novom roku,
toľko šťastných dní,
čo v ňom bolo maku.*

Napriek všetkému, otec Milan nestráca humor. V zásobe má stále veľa žartov, mne povedal tento:

PS: Redemptorista Ján Mastiliak, CSsR bol vo vykonštruovanom politickom procese 5. 4. 1950 za „protištátnu činnosť a špionáž v prospech Vatikánu“ odsúdený na doživotie. Po 15 rokoch väzenia bol podmienene prepustený. Tajne vyučoval teológiu, ovládal 14 jazykov, preložil asi sto rôznych náboženských kníh, používal pseudonym Ivan Marianov. Zomrel 18. 9. 1989 vo veku 78 rokov, jeho proces beatifikácie sa začal 31. 1. 2015.

Jozef Mikloško

ŽIVOT NIE JE ČIERNOBIELY

O živote sa s nadnesením vravieva, že nie je čiernobiely. Myslíme pri tom na mnohé odtiene reality, na pestrofarebnosť zážitkov a názorov. V mnohých situáciách sa toto tvrdenie osvedčuje ako pravdivé. Nemôžeme predsa poznať všetky dôvody a príčiny konania všetkých ľudí. Preto vravievame, že svet má aj krajšie farby ako len čiernu a bielu.

To preto ho so zanietením počúvali a žasli nad jeho učením. Necúvol však, keď narazil na zlo, utrpenie alebo klamstvo. Nemaskoval ich falošnou toleranciou len preto, aby zostal v očiach poslucháčov politicky korektný. Práve naopak, rázne pomenoval zlo a ako sme mali možnosť sledovať, ukončil jeho bolestivú prítomnosť.

Prajem nám, drahí priatelia, aby sme sa aj v novom roku dokázali inšpirovať Kristovým konaním. Náš svet je zložitejší a komplikovanejší ako by sme si niekedy priali, no na druhej strane nás vďaka tomu dokáže príjemne a nečakane prekvapiť. Neuzamykajme sa preto v jeho čiernobielym hodnotení.

Prosme nášho Stvoriteľa o dar múdrosti aby sme rozpoznali zlo od dobra, a aj o dar odvahy, aby sme sa nebáli pravé zlo jasne pomenovať a podľa svojich možností voči nemu zakročiť.

Nech nám dobrotivý Spasiteľ dá odvalu žiť dobre a radostne vo svete, za ktorý obetoval svoj život. Kiež je nám nádej jeho Evanjelia zdrojom húževnatosti a sily, aby sme konali to, čo treba tam, kde nás Prozreteľnosť potrebuje.

Prajem Vám požehnaný nový rok plný dobra a radosti.

S pozdravom

kpt. Mgr. Ľuboslav Farkaš,
duchovný Hasičského
a záchranného zboru

Vedie nás to k určitej zdržanlivosti pri posudzovaní chýb našich blízkych. Čo je v konečnom dôsledku správny postoj, pretože naozaj nemôžeme poznať všetko o každom. Popri farebnosti a nepoznaní sa ale stretávame sa aj so zážitkami a konaním, o ktorých vieme priamo a presne povedať či sú dobré, zlé, správne, nebezpečné, vhodné alebo netolerovateľné. Aj ich existencia je súčasťou nášho života.

S jednou z takýchto situácií sa stretávame aj v slovách Markovho evanjelia.

V sobotu vošiel Ježiš v Kafarnaume do synagógy a učil. I žasli nad jeho učením, lebo ich učil ako ten, čo má moc, a nie ako zákonníci.

A práve bol v ich synagóge človek posadnutý nečistým duchom. Ten vykrikoval: „Čo ťa do nás, Ježiš Nazaretský? Prišiel si nás zničiť? Viem, kto si: Boží Svätý.“

Ježiš mu prísne rozkázal: „Mlč a vyjdi z neho!“ Nečistý duch ním zalomcoval a s veľkým krikom z neho vyšiel.

Všetci sa čudovali a jeden druhého sa vypytovali: „Čo je to? Nové učenie s mocou! Aj nečistým duchom rozkazuje a poslúchajú ho.“ A chýr o ňom sa hneď rozniesol všade, po celej galilejskej krajine. (Mk 1, 21-28)

Pri kázaní Ježiš odhaľoval poslucháčom spomínanú farebnosť sveta a pravdy okolo nás.

LÚČENIE S JOŽKOM KAŇOM

10. augusta 2017 zomrel po dlhej a ťažkej chorobe Ing. Jozef Kaňa (74) z Dolných Bojanovic, vzácny priateľ, odborník, politik, muzikant a vinár. Bol politikom KDÚ ČSL, senátorom, neskôr obchodným zástupcom ČR v Bratislave. Radi sme navštevovali jeho rodisko, naša posledná návšteva bola, žiaľ, na jeho pohrebe.

V kostole sv. Václava bolo veľa rozlúčkových prejavov. Dostal som možnosť vystúpiť za členov Pi-klubu, neformálnej skupiny slovenských spisovateľov a umelcov, ktorých členom bol aj zosnulý:

„Jozefa sme prijali medzi seba za čias jeho diplomatického pôsobenia v Bratislave. Pravidelne sme sa stretali, viackrát sme navštívili Dolné Bojanovice. Vždy tam bolo veselo - muzičky, spev a nekonečné „povídaní“. Obdivovali sme ho, jeho manželku Ľudmilu, aj rodinu, plnú muzikantov, spevákov a vinárov. Kaňovci chodievali do Bratislavy, Jozef prichádzal na vozíku. Spolu sme spievali „ Kto

má počernú galánku“, aj krásnu „Ja jsem zapoměla, co jsem ráda měla, myslí si šohajko, že jsem ti umřela...“

Dolné Bojanovice nám učarili, ľuďmi, „sklepami a cimbálkami“, farárom, aj starostom. Zbor a symfonický orchester tejto dediny každoročne koncertoval v Dóme Sv. Martina v Bratislave v predvianočnom čase s nádhernou Rybovou Vianočnou omšou.

Jozef bol výborný odborník, skromný človek, vtipný a veselý, aj pri stále horšom zdravotnom stave. Posledné roky trpel, aj jeho rodina, ktorá mu statočne pomáhala niesť ťažký kríž. Sme za to vďační

najmä jeho manželke a blízkym. Bol hlboko veriacim človekom, vedel, komu uveril a bol si istý. Vedel, že smrťou sa život nekončí, iba mení, že Boh oceňuje človeka nie za jeho úspechy, ale za poctivú snahu ich dosiahnuť. Pozval ho do svojej blízkosti, už sa mu uľavilo.

Milý Jožko! Spi svoj večný spánok, nerovný boj si bojoval, zostane tajomstvom, prečo práve ty a prečo práve takto. Oddýchni si v rodnej zemi, nech ti večné svetlo svieti. A tam hore nezabudni na svojich kamarátov, zbohom a dovidenia.“

Jozef mal päť sestier, absolvoval chemickotechnologickú fakultu. Bol podpredsedom ČNR a senátorom za KDÚ ČSL. Venoval sa okrem politike a obchodnej diplomacie aj kultúre, najmä ľudovému spevu,

hudbe a vinárstvu. Taký povzbudivý pohreb som ešte nezažil. Zúčastnilo sa ho veľa ľudí, aj politikov, starostov okolitých obcí, aj Cyril Svoboda, exminister zahraničia ČR. Kostol bol plný, vonku hrala dychovka, zneli modlitby, piesne, ruženec. Omša bola s mnohými spevmi a sólamí. Chorály zneli ako organ: „Odpochinutí věčné dej mu Pane...“ Dlhý sprievod išiel na cintorín, pri vchode hrala dychovka, aj úryvok z Dvořákovej

Novosvetskej. Prebehli dôstojné obrady, neďaleko vyhrávalo dvadsaťpäť muzikantov v krojoch z troch cimbalových súborov. Striedali sa s dychovkou, rodina si sama spustila zosnulého do hrobu, symbolicky zhasli lampáše a ľudovka spustila smutnú ale krásnu melódiu. Prítomní v dlhom rade kondolovali, kar bol vo veľkom kultúrnom dome, nevedeli sme sa z neho rozlúčiť. Podávalo sa víno zo Sklepa u Kaňů.

Pi-klub zastupoval Miloš Jurkovič, Milan Stano, Peter Rašla, Stano Bachleda, Ľubo Olach, Miro Kohút a ja. Odovzdali sme rodine rozsiahlu fotodokumentáciu stretnutí s Jozefom, odznela aj čerstvá rozlúčková báseň Ľuba Olacha. Pani Ľudmila nám poďakovala: „Děkuji za všechno dobré, co s Vámi prožil, za všechny pěkné chvíle v zábavě při vínku, ale i závažných diskuzích, které měl rád. Ač nebyl ani spisovatel, malíř, či jiný umělec, přesto jste ho mezi sebe přijali a on si toho nesmírně vážil. Děkuji i za sebe, že jsem mohla poznat všechny Vaše chytré, vtipné kolegy... Držte pevně své otěže v rukách a neustupujte ze svých hodnot, však to také tak děláte, v rodině i ve spolku. Bůh Vás všechny opatruj.“

Každá smrť zostáva tajomstvom, trinástou komnatou, nikto na ňu nie je odborník. Aj ten, čo o nej veľa vie, keď sa objaví, stíchne. Z takéhoto pohrebu však človek odchádza dojatý, spokojný a radostný. „Smrť nie je zlá, je iba kus života ťažkého“ (Jiří Wolker).

Jozef Mikloško
Foto: Rudolf Ferko

NA PI-KLUB PRIŠIEL AJ BISKUP JOZEF HALKO

Pi klub, 11. januára 2018

Na nedávnom Pi-klube sa, ako vždy, predebatoval súčasný stav našej planéty. Debaty sa zúčastnilo 18 členov a vzácný hosť - otec biskup Jozef Halko. Nezaobišlo sa to, ako vždy, bez dobrej nálady, spevu, hudby, klobásky a dobrého vína.

Biskup v úvode požehnal jedlo a aj nás. Poukázal na svoje multi-národnostné, -kultúrne a -religiózne korene svojich predkov. Z nich pramenia jeho jazykové znalosti, aj lepšie chápanie ľudí iných názorov, medzi ktorých rád chodí. Po tradičných vzájomných informovaniach o novinkách slovenskej literatúry, hudby a umenia sa rozbehla debata - otázok bolo veľa. Pretože politická korektnosť neprináša riešenia, diskusia bola politicky nekorektná. Zastavil ju iba posledný autobus z Vinosadov.

Vyberiem teraz pár myšlienok z debaty. Európa nesmie zabudnúť na svoje kultúrne a duchovné

hodnoty, na kresťanské korene. Európske médiá sú dnes neoliberalne ľavicovské. Vo Francúzsku je ľavicová kontrarevolúcia, na Sorbone vládnu neomarxisti. S napätím sa čakajú voľby v Maďarsku, Česku a Taliansku – u nás budú komunálne. Kresťanské demokracie v západných krajinách prehrávajú. Prípady CDU to potvrdzuje, CSU sa podstatne viac drží kresťanských koreňov. Slovákom chýbajú osobnosti typu Andreja Hlinku a Martina Rázusa. Cirkev má v spoločnosti dôležitú úlohu, nesmie sa nechať vytlačiť z verejného priestoru.

Mnohí z členov Pi-klubu boli alebo sú učители. Debata o dnešnej

mládeži nebola veľmi pozitívna. Mládež všeličo vie, ale sa nevzdeláva do hĺbky, nezaujíma sa o históriu, je vlažná k novým znalostiam a starým skúsenostiam. Zaujíma ich iba dnes, tu a teraz. Snáď aj včera, ale predvčerom už nie, ani zajtra. Mladí nie sú trpezliví, nezaujímajú sa o trvalé vzťahy, skôr o nové veci.

Viacerí z nás sú členovia Spolku slovenských spisovateľov. Hovorili sme o radoostiach a starostiach spisovateľov, o ich rozštiepenosti, aj o tom, že túto najväčšiu (550 členov) a najstaršiu spisovateľskú organizáciu Ministerstvo kultúry, jeho komisie a aj Literárne informačné centrum neberie do úvahy.

Do reči prišli aj utečenci. V Nemecku im prerastajú cez hlavu, 200 tisíc sa niekde stratilo, nikto nevie, kde sú. Islam nie je

dialogický, je autoritatívny, svoje ciele dosahuje demografiou. Vo Francúzsku je pôrodnosť domácich 1,8, ale moslimov 8,1. V Srbsku je to 1,6, v Kosove 7,6. Moslimovia v Európe žiadajú toleranciu, ale na svojich územiach ju nepoznajú, ich postoj ku kresťanstvu nie je recipročný.

V rôznom každý hovoril o svojej práci. Väčšinou sme seniory, ktorí majú veľa plánov. M. Stano pripravuje knihu o Pi-klube, karikatúry a obrázky už má, texty sa rodia pomaly. Prvý napísal M. Jurkovič, ale som ho prehovoril, aby ho dal do vianočných Generácií. Spomedzi viacerých kníh v príprave asi najzaujímavejšia je L. Juríková o L. Štúrovi. Otázka padla na Štúrovu proruskú orientáciu, ktorá je v rozpore s názormi autora - nabudúce sa k tomu vrátíme. Iná rozsiahla Juríkova kniha o Dubčekovi sa v roku 50. výročia „obrodného procesu“ bude prekladať do 16 jazykov. M. Jurkovič zhodnotil, čo sa deje v hudbe, O. Solga sa k umeniu

nedostal, A. Hykisch opísal literárne postrehy. Ja som komentoval majstrovsky urobený taliansky seriál o tamojších krásach na RAI UNO: Zázraky - polostrov pokladov. Posúdil som tiež, nie veľmi kladne, taliansky film o živote pápeža „Ja, František“. Dávala ho aj STV, myslím si, že sa im nepodarilo vystihnúť podstatu tejto nezvyčajnej osobnosti.

Pi-klub je partiou intelektuálneho ekumenizmu, tolerance, vzdelanosti a tvorivosti. Snažíme sa chápať činy našich členov a aj iných ľudí. Treba kúriť s drevom, ktoré máme, nesnažiť sa každého zmeniť na svoj obraz a dať ho navždy do šuflíka. Utopisticky si myslím, že dnešnú partokráciu by v budúcnosti mohol nahradiť model vlády vybraných známych a čestných osobností.

Februárový Pi-klub bude deň pred Popolcovou stredou - 12.3.2018. Marcový býva okolo 14.marca, keď má Pi-klub sviatok, pretože je medzinárodný deň Pi-čísla – 3,14159265... Pripomínam, že v marci by sme mali navštíviť aj benediktínov v Panonhalme.

Veľmi pekne ďakujeme otcovi biskupovi Jozefovi Halkovi za jeho účasť a prínos v debatách. Náročným členom Pi-klubu sa stretnutie s katolíckym biskupom páčilo, dúfame, že nebolo posledným.

Jozef Mikloško

Foto: Rudolf Ferko, Jozef Mikloško

RÁD CHODÍM DO PI-KLUBU

Bolo to už dávno, keď ma kamarát, Ľuboš Jurík, pozval do Pezinka k Dušanovi Čechovi do pivnice na dobré víno a medzi zaujímavých ľudí. Vraj sa raz za mesiac u neho schádzajú, bavia sa o literatúre, umení a politike. Väčšinou sú to ľudia od pera, ale aj výtvarníci i ďalší interesantní ctitelia dobrého vína. Vždy som mal rád spoločnosť, kde sa nielen pilo a zabávalo, ale sa aj človek niečo podnetné dozvedel, kde mohol svoje názory povedať bez toho, aby ho niekto za to obliat pivom alebo mu nadával.

a keď som sa to naučil aj ja, stal som sa náruživý čitateľ. Keď som mal 14, mama mi hovorila o ruských spisovateľoch, Tolstom a Dostojevskom, o tom, ako sa v Rusku žilo a umieralo. Odvtedy milujem ruskú literatúru. Aj môj otec písal príležitostné básne, moje prvé literárne pokusy boli na strojníckej priemyslovke v Partizánskom. Tam som mal kapelu, hral som na saxofóne a klarinete. Vystupovali sme na školských večierkoch, ktoré sme mali ako chlapčenská škola so študentkami z gymnázia. Po nich som od dievčat dostával listy, že by chceli so mnou chodiť. Čakali, čo im odpíšem, odpísal som básničkami. Niektoré boli slabšie, iné lepšie, ale mali vari na sto percent úspech.

Zlomom v mojej „poetickej tvorbe“ bola spoločná dovolenka s Milkou Vášáryovou v Egypte, v Alexandrii. To, že sme boli

Zvedavo som čakal na deň, kedy sa táto skvostná partia stretne. Moje očakávania prekonalo hneď prvé zasadanie Pi-klubu. Stretol som Antona Hykisha, Ladislava Ťažkého, Jozefa Banáša, Milana Stana, Milana Blahu a ďalších členov Pi-klubu. Bolo nás dvanásť popíjajúcich a debatujúcich priateľov literatúry, výtvarníctva a hudby. Počúval som múdrejších a skúsenejších, odniesol som si

nielen dobrú náladu a víno, ale aj niečo, čo ma duševne obohatí. Zaznela laudácia Ľ. Juríka na A. Hykisha pri jeho 75-ke. Každý hovoril, čo píše a čo vydáva. Uvedomil som si, že keď sa medzi nimi chcem cítiť ako plnoprávny člen, mal by som aj ja niečo napísať a vydať, veď som sa ako novinár dlho živil písaním.

K literatúre ma od malička viedla mama. Veľa mi čítala

v jednom zájazde v r. 1968 bola náhoda. To, že sa mi zapáčila, už náhoda nebola. Jej krása ma lákala čosi podniknúť, aby si ma aspoň trošku všimla. Nuž - napísal som jej báseň. Páčila sa jej a tak som jej venoval niekoľko. S Milkou sme sa priatelili, bol som ňou nadšený. Svojím ďalším priateľkám som potom pravidelne skladal a čítal básne. Po návštevách v Pi - klube som sa k básňam vrátil, bolo ich veľa, často napísané na kaviarenských účtoch. Boli základom mojej prvej básnickej zbierky *Keď zomriem, tak nech...!*, ktorá vyšla v r. 2007. K ďalšej práci ma nakopol kamarát, skvelý textár, Ľuboš Zeman. Raz, pri víne, som mu spomenul, že chcel by som vydať básnickú zbierku, ale... Povedal mi: „Vydaj to, nech aspoň niečo po tebe ostane!“ Tak prišla na svet moja prvá zbierka.

Jej krstným otcom bol Ľuboš Jurík. Prišiel s knihou do Pi - klubu a povedal: „Priatelia počúvajte Ľubovu báseň!“ - úvodnú zo zbierky *Keď zomriem, tak nech...!*, s rovnakým názvom. Stala sa hymnickou básňou Pi - klubu.

Priaznivé prijatie prvotiny ma povzbudilo o dva roky do ďalšej zbierky *Pri víne s bohémami*. Medzitým som priateľom rozprával zážitky zo života. Milan Stano mi povedal: „Napíš to, lebo to padne do zabudnutia a to by bolo škoda!“ Tak vznikol prvý román *Nádenník pera vo francúzskych službách*. Potom sa vrece inšpirácie rozsypalo, každý rok vydá jednu a niekedy aj dve knižky, tvorivá atmosféra v Pi - klube panuje naďalej.

Pi - klub je pre mňa, a nielen pre mňa, akýsi prameň životodarnej sily. Keď Tonko Hykisch, ako 85-ročný, vydal ďalší román *Verte cisárovi*, mne ako čerstvému 70-kovi zostáva ešte dosť času na napísanie ďalších knižiek. Podnetné debaty s Tónom, vedľa ktorého zvyčajne v Pi-klube sedávam, spanilé jazdy na východ, stred či západ Slovenska, ale aj do Maďarska či na Ukrajinu, sú neopakovateľné. Zostávajú z nich zážitky, ku ktorým sa vraciame a tešíme sa na ďalšie výlety, aj napriek tomu, že ani Pi - klubáci nemladnú. Máme stále čo povedať, chuť cestovať nás neopúšťa. Naše posedenia si bez vína nevieme predstaviť. Bez neho by mnohé knihy nevznikli. Víno je popri ženách tá najlepšia múza, nemienime sa ho vzdať. O tom svedčia naše výjazdy, teraz do pivnice vo Vinosadoch u Vojta Markovicsa. Miro Kohút, skvelý kybernetik a ešte lepší človek, pristaví päťsedadlový Fiat, do ktorého nasadneme ôsmi. Poslední traja sú v kufri auta, musia trištvrté hodinu bez pohybu vydržať. Členovia Pi-klubu často uvádzajú svoje knihy do života. Je to príležitosť zabaviť sa a stretnúť zaujímavých ľudí.

Doteraz mi vyšlo trinásť kníh. Okrem piatich básnických zbierok napísal som aj politické thrillery. Keď mi Ľuboš Jurík navrhol, aby som niečo napísal, čo zanechá výraznejšiu stopu, pustil som sa do životopisu Vavra Šrobára, okrem iného ministra s plnou mocou pre správu Slovenska. Tak vznikol román – beletrizujúca literatúra faktu *Vavro Šrobár - osudové prevraty - 1918 - 1944 - 1948*. Je to o tomto slovenskom

velikánovi, o ktorom politici akosi nechcú hovoriť, napriek tomu, že prvá ČSR by možno bez neho nevznikla a aj SNP by asi bolo iné.

S Ľ. Juríkom robíme po Slovensku, Čechách a Morave spanilé jazdy vlakom. Už na stanici sadneme do reštauračného vozňa a oddávame sa popíjaniu, pozorovaniu prírody a konverzácii. Tu je jedna z mojich „vlakových“ básní, ktorú som venoval spolucestujúcemu:

VLAKOVÁ ROMANTIKA

*Cestujeme na besedu
Dargov nás už čaká,
vrchný nesie vodku,
sadáme si k oknu
rýchlik si to ťahá.*

*Vľavo sú Tatry, vpravo Štrba,
pred nami sedí pekná baba.
Dáme sa do reči,
veď sme umelci,
ona sa usmieva,
k sebe nás pozýva
veď ja vás poznám
čítala som nejeden váš román.*

*V Trebišove sa končí naša púť
v knižnici nás čaká čítajúci ľud.
V reštauračnom vozni
vraciame sa späť,
verte, naše cesty nám môže
každý závidieť.*

Ľubo Olach

ZAČAL TO KOLUMBUS A HANA KYSEĽOVÁ

V roku 1992, pri príležitosti 500. výročia objavenia Ameriky, bola v španielskej Seville svetová výstava EXPO 92 „Vek objavov“. Zúčastnilo sa jej 100 štátov, aj Česká a Slovenská Federatívna Republika (ČSFR). Navštívilo ju viac ako 41 miliónov ľudí.

U skutočnila sa na mieste bývalého Kartuziánskeho kláštora, odkiaľ voľakedy odplával Krištof Kolumbus do neznáma. Za expozíciu ČSFR som bol zodpovedný vo federálnej vláde ja. O jej ťažkopádnej príprave, menení scenára, míňaní peňazí našimi reprezentantmi v Seville a ich odpore voči Slovákom, nebudem písať...

Deň ČSFR na Expo bol 20.5.1992. Bol som vedúcom delegácie,

ktorá priletela špeciálom z Prahy. Na palube bolo 150 ľudí, z toho stovka členov pražskej Hudby hradnej stráže (HHS). Pár dní pred odletom českí organizátori v Seville mi telefonicky vyslovili nesúhlas s účasťou Ľudovej hudby Miroslava Dudíka, vraj kvôli nedostatku financií. Položil som telefón a Dudíkovci leteli, ani ich peripetie nebudem pripomínať...

Mojim partnerom zo španielskej strany bol Javier Solana, minister školstva, neskoršie generálny tajomník NATO. Padli sme si do oka už pri jeho pražskej návšteve, ďalšie kontakty pokračovali, čo tiež nebudem spomínať...

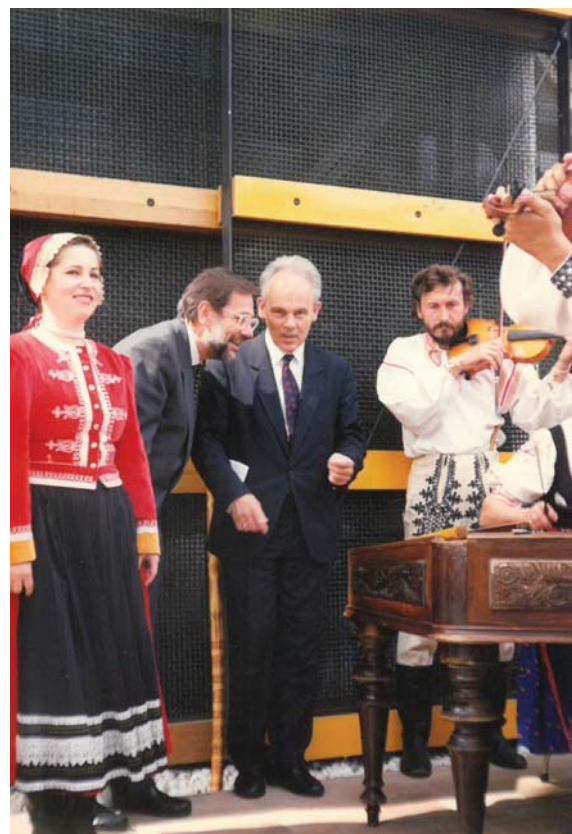
Na slávnosti v Seville boli prejavy, hrala HHS a tancovala Lúčnica. Pokračovalo sa pred naším pavilónom, ktorý stál 207 miliónov Kčs. O obsahu našej expozície rovnako pomlčím...

Veľvyslankyňou v Španielsku bola P. Řezníčková. V Seville sa chovala ako kráľovná zo Sáby, našu prítomnosť ignorovala. Žaloval som to na Hrade a MZV, bez výsledku...

Pred pavilónom hrala HHS, Dudíkovci, Lúčnica tancovala. Ako píšem v knihe Veľmi prísne tajné - ako sme boli slobodní (1999): „Spontánne som chytil do tanca šarmantnú Slovenku, bolo to potom vo viacerých novinách.“ To je jadro veci.

Večer bola recepcia, keby tam neboli Dudíkovci, od nudy by som plakal. Za postoje niektorých našich úradníkov v Seville by si zaslúžili ísť hneď pešo domov. Bolo mesiac pred voľbami a doma boli iné problémy.

28.10.2017 som bol v Petržalke na koncerte Generácie. Moderoval ho Alojz Špaček, uviedol aj spevácky súbor VAJANA. Medzi nimi som spoznal Ruženu Baumannovú,

pracovali sme spolu v Ríme. Keď som sa k nej po koncerte prihlásil, prihovorila sa mi aj iná členka ich súboru - Hana Kyseľová. Povedala mi, že ona bola mojou tanečnicou

v Seville. Milé prekvapenie - neskôr mi poslala aj fotky zo Sevilly. Je na nich aj Javier Solana, minister kultúry Ladislav Snopko a vedúci odboru na úrade vlády Karol Pastor. Vďaka za pripomenutie radostnej udalosti a času, keď politika bola iná, ako je dnes.

Jozef Mikloško

PANI DOKTORKA POMÁHA SENIOROM AJ DEŤOM

Aby človek úspešne naplnil svoje poslanie na našej Zemi musí byť nielen jej užívateľom, ale aj priateľom a ochrancom. V ostatnom období sa o to snaží čoraz viac ľudí, každý podľa svojich schopností, síl a možností.

To, že už okrídlená veta „Najkrajšou odmenou je radosť z dobre vykonanej práce“ nie je prázdna fráza potvrdzuje aj MUDr. Blažena Brozmanová, CSc., a jedným dychom dodáva, že dostáva k tomu ako bonus aj vďačný pohľad svojich pacientov a poslucháčov.

Deti, seniori a ľudia s ťažkým zdravotným postihnutím – to sú cieľové skupiny, ktorým sa s plným nasadením venovala počas svojho aktívneho pracovného života MUDr. Brozmanová v odbore ortopédia a ortopedická protetika.

Z jej stručného profesijného životopisu sa dozvedáme, že v roku 1976 absolvovala LFUK Bratislava, v roku 1980 nasledovala atestácia v odbore ortopédia I. stupňa, 1990 atestácia v odbore ortopédia II. stupňa, 2000 atestácia v špecializačnom odbore ortopedická protetika. V roku 1990 získala hodnosť, CSc. na Masarykovej univerzite v Brne.

BOHATÉ AKTIVITY

Aby sa lepšie pripravila na svoju vysnívanú prácu na ortopédii a úrazovej chirurgii, po ukončení štúdia na lekárskej fakulte sa

zamestnala na patologickej anatómii na LFUK Bratislava a následne ako samostatne pracujúci lekár ortopéd v ÚTaRCH v Podunajských Biskupiciach. Pre alergiu na dezinfekčné prostriedky musela opustiť svoju predstavu práce na operačnej sále. Pokračovala v práci ako lekársky námestník riaditeľa š.p. Protetika Bratislava a od roku 1984 na oddelení Ortopedickej protetiky Fakultnej nemocnice v Bratislave, ktoré sa neskôr transformovalo do ŠNOP v Bratislave (Špecializačná nemocnica pre ortopedickú protetiku), kde viac rokov pôsobila popri práci na ortopedickej ambulancii súčasne ako

námestníčka riaditeľa pre zdravotnú starostlivosť. Tu sa venovala detským aj dospelým pacientom s najťažšími postihnutiami pohybového ústrojenstva, imobilným pacientom, aj ľuďom po amputáciách končatín.

V odborných aj laických kruhoch sú známe jej dlhoročné prednáškové a publikačné aktivity. Na Lekárskej fakulte sa venuje príprave absolventov v odbore ortopedická protetika. Teraz sa okrem ortopedie a konzultáciám k ortopedickým pomôckam dospelých venuje aj konzervatívnej liečbe detí na skoliotickej ambulancii Národného ústavu detských chorôb v Bratislave. Aktuálne je členkou výboru sekcie ortopedickej protetiky v rámci Slovenskej ortopedickej a traumatologickej spoločnosti. V roku 1990 bola vydaná na Slovensku prvá učebnica pre stredné zdravotné školy "Ortopedická protetika", kde bola

hlavnou autorkou. Nasledovala odborná publikácia Ortotika, kde sa spolu s MUDr. Spišákovou podrobne venovali princípom a účinkom ortopedických pomôcok – ortéz. Popri odbornosti je však pre lekára veľmi dôležitý ľudský prístup. Ústretovosť a ochota sú vlastnosti, ktoré na pani doktorke oceňujú jej pacienti – a o jej zapálenosti pre svoje poslanie sme sa mohli presvedčiť aj pri našom stretnutí.

VELKÝ VÝZNAM PREVENIE

Keďže náš časopis sa venuje predovšetkým staršej generácii, začneme seniormi. V medicíne všeobecne sa oprávnene

zdôrazňuje veľký význam prevencie osteoporózy (zníženej pevnosti a hustoty kostí, čo vedie pri bežných pádoch k závažným zlomeninám chrbtice, predlaktie a najmä zlomeninám bedra). Popredné miesto tu má prevencia pádov starších osôb. O závažnosti tejto problematiky hovoria viaceré medzinárodné aj domáce výskumy. Podľa nich napríklad v USA jeden z troch seniorov nad 65 rokov spadne v priebehu roka aspoň raz. Na Slovensku v priebehu jedného roka minimálne raz spadne 25 % ľudí vo veku 65 – 74 rokov a až 50 % ľudí nad 75 rokov. U seniorov je oproti priemeru 10x

pravdepodobnejšie, že v dôsledku pádu budú hospitalizovaní a dokonca 8x pravdepodobnejšie, že zomrú. Nehody spojené s pádmi patria k najčastejším u príčinám úmrtí u starších osôb.

MUDr. Brozmanová sa zanietene venuje osvete a prevencii so snahou, aby sa tieto smutné štatistiky postupne menili k lepšiemu. Medzi najdôležitejšie patrí udržanie a napríklad nácvik rovnováhy u seniorov alebo aj to, aby mali správne okuliare a dobre videli alebo aby staršie dámy nenosili vysoké podpätky, či nestabilnú, nedostatočne upevnenú obuv. Dôležité je prostredie, či je

to domácnosť alebo zariadenie pre seniorov – dobré osvetlenie, žiadne nečakané prekážky alebo koberce, ktoré sa môžu zapliesť pod nohy, samozrejme rozhodne nie šmykľavá dlážka či schody... Pani doktorka veľmi nabáda na pohybové aktivity, menej posedávania pri televízore, ale radšej cvičiť a veľmi dôležitá je chôdza. A tiež rehabilitácia a starostlivosť o nohy a chodidlá. K tomu patrí vhodná obuv, ak treba, tak protetická a individuálne prispôbená. O tom sme už v našom časopise niekoľko razy písali, napríklad v článkoch o výrobkoch a službách spoločnosti Podotech.

MUDr. Brozmanová ako vysoko uznávaná odborníčka na ortopedickú protetiku odporúča a predpisuje na mieru vyrobenú špeciálnu obuv či ortopedické a protetické pomôcky. Svoje skúsenosti a poznatky šíri v odborných či popularizačných

článkoch, seniorom sa venuje v početných osobných stretnutiach a robí veľa pre ich zdravie a pohyb aj vo vysokom veku. MUDr. Brozmanová dôležitosť prevencie nielen zdôrazňuje, ale sa jej najmä aktívne venuje ako prednášateľ a dokazuje to aj ako cvičenka skupiny seniorov Taiči STUDNIČKA, čo je nepolitické, nenáboženské a neziskové dobrovoľné zoskupenie seniorov. Seniorské taiči je nebojová, nesúťažná, čisto zdravotná verzia taiči a jej cieľom je zlepšenie zdravotného stavu cvičenca na základe zlepšenia cirkulácie všetkých obehových systémov nášho tela.

PRE DETI A RODIČOV

MUDr. Brozmanová v snahe uľahčiť rodičom detí orientáciu v starostlivosti a zdravý pohybový vývoj dieťaťa, a v snahe vyhnúť sa najčastejším chybám ktoré vedú k získaným ortopedickým problémom spolu s tromi ďalšími odborníkmi napísala tiež knihu Rodičia sa pýtajú ortopéda. Táto knižka bola v roku 2014 vydaná vydavateľstvom Ikar vydaná a kolektív autorov Brozmanová, Frištáková, Brucknerová, Kokavec získal za ňu ocenenie Slovenského literárneho fondu cenu za vedeckú a odbornú literatúru v sekcii biologických a lekárskech vied za rok 2014.

V knižke sa okrem iných častých tém vysvetľuje napr. ako znížiť riziko komplikácií plochých nôh u detí. Dozvedáme sa, že na vzniku plochej nohy sa okrem dedičných predpokladov, ako je ochabnutosť väzivového aparátu, nervové poškodenia, stavy po zápaloch a úrazoch, podieľajú aj ovplyvniteľné

faktory. Sú to obezita, nesprávne pohybové návyky, nedodržiavanie lekárskech odporúčaní alebo nenosenie predpísaných ortopedických vložiek a ortopedickej obuvi. Vhodnou prevenciou je kvalitná obuv primeranej a kontrolovanej veľkosti a vykonávanie pravidelnej pohybovej aktivity. Aj na internete nájdeme celý seriál konkrétnych rád na témy ortopédie a ortopedickej protetiky. Začína sa to vysvetlením najčastejších problémov s nôžkami malých bábätočiek, pokračuje sedmičkou zásad pri prezúvaní škôlkara a školáka, cvičením pre ploché nohy alebo odporúčaniami, ako sedieť v škole a aké je správne držanie tela. A tiež aké sú vhodné športy pre najmenších a v prípade potreby aké sú ortopedické pomôcky a ich použitie. Jednoducho dobré a praktické rady na každú príležitosť.

Hoci je internet skvelým pomocníkom a MUDr. Brozmanová ho veľmi

aktívne využíva, podčiarkuje, že nič nenahradí priamy kontakt s rodičmi aj deťmi a so všetkými, ktorým dokáže poradiť a pomôcť. A tí, ktorí to potrebujú, ju nájdú nielen v ambulanciách počas ordinačných hodín, ale tiež pri viacerých príležitostiach, keď prednáša, beseduje, informuje, vysvetľuje... Jej rozprávanie je obdivuhodné, od mamičiek s najmenšími drobami po najstarších medzi nami. K mnohým oprávneným poďakovaniam a uznaniam sa radi pridávame...

Miloš Nemeček

Foto: Kolektív autorov ocenených kníh Rodičia sa pýtajú ortopéda.

Spolu s MUDr. Brozmanovou sú to prof. MUDr. Ingrid Brucknerová, PhD, MUDr. Martina Frištáková, PhD. a prof. MUDr. Milan Kokavec, PhD.

Podotech
Staráme sa o váš pohyb

PODOTECH SA STARÁ O VÁŠ POHYB

Deti, seniori a zdravotne postihnutí občania sú najčastejší klienti spoločnosti Podotech. Vznikla pred siedmimi rokmi ako nevelká dielňa na výrobu ortopedickej obuvi. Postupom času a na základe záujmu a spokojnosti klientov sa rozrástla na firmu s tridsiatimi zamestancami, ktorá ročne vyrobí viac než tritisíc párov ortopedickej obuvi a ďalšie produkty, ortopedicko – protetické pomôcky, predovšetkým ortézy, ale aj veľmi náročné protézy ako náhradu končatín.

Postarať sa o klienta a jeho problémy s pohybom čo najkvalitnejšie a na vysokej profesionálnej úrovni, súčasne veľmi ľudsky a ústretovo, s individuálnym prístupom – to je centrom práce spoločnosti Podotech a všetkých jej pracovníkov. Možno smelo povedať, že je iba málo firiem na Slovensku, ktoré na takejto úrovni dokážu zvládnuť ručnú výrobu ortopedickej obuvi podľa individuálnych požiadaviek a tiež ďalšie, ešte náročnejšie úkony z oblasti ortopedickej protetiky.

„Staráme sa o Váš pohyb.“ To je nielen heslo spoločnosti Podotech, ale aj vyjadrenie podstaty jej činnosti a filozofie. S tým sa stretnete v jeho centrále a výrobe v Senci, ale aj pobočkách v Bratislave, Piešťanoch, Nitre a Považskej Bystrici. Viac informácií možno získať na www.podotech.sk a na telefónnych číslach 0904 600 909 alebo 0911 774 833.

PROFESIONÁLNA VNUČKA Z OZ DEDKOBABKA

Osamelosť sa stala významným problémom našej uponáhľanej a vystresovanej doby. Pociť izolácie a nedostatku zmysluplného vzťahu s inými ľuďmi prežívajú najmä ľudia v starobe. Osamelosť je bohužiaľ jeden z hlavných rizikových faktorov pre vznik najčastejšej psychickej poruchy vyššieho veku, teda depresie. Preto som založila v roku 2017 občianske združenie DedkoBabka a ako profesionálna vnučka sa snažím aspoň čiastočne prispieť k prevencii samoty u nás.

po čase vyžaduje aj pravidelné osobné návštevy. Je to signál, že takáto forma pozornosti má pre nich význam a že ich teší aj takýto kontakt s mladšou generáciou a dokážu si vytvoriť hlbší vzťah aj s človekom mimo svoju rodinu.

prispôsobuje svoj rozhovor jeho potrebám a aktívne počúva. Ak identifikujem potrebu špeciálnej terapeutickú pomoci, odporučím návštevu psychológa, prípadne informujem rodinu klienta alebo kompetentnú osobu v zariadení.

Ide o telefonickú službu, jedinou na Slovensku, ktorá prebieha formou priateľského a empatického rozhovoru v rozpätí 10 až 15 minút, pravidelne niekoľkokrát do týždňa, pričom telefonát iniciuje profesionálna vnučka, nie senior. Väčšina starkých

Táto služba sa dá aplikovať aj v domovoch sociálnych služieb a domovoch dôchodcov, kde aj napriek snahe sociálnych pracovníkov a personálu (ktorého zvyčajne býva nedostatok), prežívajú ľudia často pocit izolácie a stratu zmyslu života. Profesionálna vnučka sa venuje každému seniorovi individuálne,

Osamelosť tá najhoršia vec, ktorú človek môže v starobe prežívať. Úprimne obdarovať iného človeka svojou pozornosťou je to najcennejšie, čo mu môžeme dať, lebo tým dávame seba.

Mgr. Natália Kružliaková

VZNIKLA TV SENIOR

Po viac ako 12 rokoch sa Martin Vaľko ako jediný majiteľ regionálnej televízie Zemplín rozhodol pre zmenu názvu programovej služby z TV Zemplín na TV Senior.

vysielače v Rožňave, Stropkove a Vranove nad Topľou.

TV senior má byť televízia, ktorá bude zaujímavá nielen pre seniorov, ale pre široké publikum, ktoré má záujem riešiť otázku postavenia seniorov a byť seniorom nápomocná, preto TV Senior uvíta akúkoľvek spoluprácu pri tvorbe obsahu zaujímavého hlavne pre starších divákov.

TV Zemplín ako najrozšírenejšia regionálna televízia na východnom Slovensku už výrazne prekročila hranice Zemplína, to je prvý

dôvod zmeny názvu. Zároveň reakcie divákov ukázali, že televízia vyhovuje najviac vekovo zrelému a staršiemu divákovi, ktorý ju sleduje, aby si oddýchol a dozvedel sa niečo osožné. Svoje pokrytie si nielen zachová, v roku 2018 chce rozšíriť vysielanie na

MV

KRIMINALITA A SENIORI V DIGITÁLNOH VEKU

Každoročne Ministerstvo vnútra SR predkladá Rade vlády pre seniorov správu o vývoji kriminality páchanej na senioroch za predchádzajúci rok. Správa za rok 2016 sa prerokovala a vzala na vedomie na novembrovom zasadaní Rady vlády.

Težto problematike, najmä prevencii sa, v spolupráci s MV SR, policajným zborom a samosprávami venujú aj dve najväčšie seniorské organizácie, Jednota dôchodcov na Slovensku a Združenie kresťanských seniorov Slovenska. Uznanie patrí aj organizácii Fórum pre pomoc starším pod vedením Ľubici Gálisovej. Tá sa kriminalite a predovšetkým násiliu páchanom na seniorov venuje dlhodobo a intenzívne.

ČO HOVORÍ SPRÁVA?

Zo správy za rok 2016 uvediem niekoľko základných údajov. Na senioroch bolo spáchaných celkom 1 985 trestných činov, čo v porovnaní s minulým rokom predstavuje mierne zvýšenie počtu prípadov. Dôležitý je aj ďalší údaj, že oproti trendu znižovania kriminality vo všeobecnosti kriminalita

páchaná na senioroch vykazuje mierne stúpajúcu tendenciu. To je znepokojujúce a vzhľadom na rýchle starnutie populácie a pribúdania počtu seniorov. Preto si to žiada intenzívnejšiu pozornosť než dosiaľ.

Z hľadiska štruktúry trestnej činnosti sú seniori najčastejšie obeťami násilnej kriminality (necelých 40%), následne majetkovej kriminality (viac než 33%) a ekonomickej kriminality (cez 18 %). Táto štruktúra sa oproti minulosti nemení, opätovne dominuje násilná kriminalita.

Možno to aj obrátiť: keď zrátame majetkovú a ekonomickej kriminalitu, je to nad 51 %, viac než polovica. Nechceme znižovať veľký význam ešte účinnejšieho boja proti násiliu páchanom na senioroch. Mimoriadnu a stále väčšiu dôležitosť je preto nevyhnutné venovať

špecifickej kriminalite, páchanej na senioroch, ktorými sú rôzne formy podvodov.

VÝZNAM PREVENČIE A VZDELÁVANIA

Prevencia kriminality, vzdelávanie starších občanov vo finančnej, spotrebiteľskej aj digitálnej gramotnosti je veľmi dôležitá. Informatizácia verejnej správy a digitalizácia spoločenského priestoru je progresívny a nevyhnutný trend. Nie dostatočne si však kladieme otázku, ako s tým drží krok veľká časť z asi 1,3 milióna seniorov a približne 450 tisíc zdravotne postihnutých občanov? Ak nezvládnú aspoň v základnej miere informačné a komunikačné nástroje, môžu sa z nich stať takmer občania druhej kategórie.

Aj v Združení kresťanských seniorov Slovenska pociťujeme, že digitálna gramotnosť, schopnosť ovládať aspoň základné počítačové zručnosti, nie je na dobrej úrovni. Týka sa to nielen členov, ale existujú stále aj kluby, s ktorými nemožno komunikovať elektronicky. To je iba časť toho, čo treba postupne prevenciou a vzdelávaním meniť.

PROJEKT ZDRUŽENIA KREŠŤANSKÝCH SENIOROV SLOVENSKA

Aj preto funkcionári ZKS na čele s podpredsedníčkou Máriou Muchovou a Vierou Čepčíkovou pripravili v rámci výzvy Ministerstva vnútra SR projekt, ktorý bol schválený, pričom rozbiehame jeho realizáciu v prvom kvartáli

2018. Hlavným cieľom projektu je, aby seniori získali potrebné vedomosti a zručnosti v oblasti vlastnej bezpečnosti, ochrany, právnej, finančnej a spotrebiteľskej gramotnosti, čím sa vytvárajú predpoklady na predchádzanie rizika, že sa stanú obeťami trestnej činnosti. Získané vedomosti im pomôžu zlepšiť kvalitu života a tiež kvalitu života ich príbuzných.

Kľúčovým podujatím projektu bude školenie v dňoch 15.-16. marca 2018 v Badíne za účasti predstaviteľov klubov zo všetkých územných celkov. Títo sa potom stanú aktivistami prevencie kriminality páchanej na senioroch v svojich regiónoch. Popri násilnej kriminalite sa vážnym problémom stáva predovšetkým hospodárska trestná činnosť, rôzne často sofistikované podvody, snažiace sa seniorov oklamať a spôsobiť im majetkovú a finančnú ujmu. Tomu chceme čo najúčinnejšie predchádzať predovšetkým prevenciou, vzdelávaním našich funkcionárov a členov na témy právneho vedomia a finančnej, spotrebiteľskej a komunikačnej gramotnosti. Chceme tým v čo najväčšej možnej miere minimalizovať riziko postavenia seniorov ako skupinu obyvateľstva, ktorá je najčastejšou obeťou trestnej činnosti.

Miloš Nemeček, Mária Muchová
Foto: Anna Ševčíková, Peter Mach

Mária Muchová

SENIORI, POZOR

nestaňte sa obeťou zlodějov a podvodníkov

pri komunikácii s cudzími osobami BUĎTE OPATRNÍ.

Polícia opakovane zaznamenáva trestnú činnosť páchanú na senioroch. Osoby vyššieho veku sa pre svoju dôverčivosť a dobrosrdečnosť stávajú najčastejšie obeťami podvodov a krádeží. Podvodníci sa najčastejšie skrývajú v osobách, ktoré sa na seniorov obracajú s naliehavou prosbou o finančnú pomoc. Oslovujú ich telefonicky, priamo na ulici alebo v ich príbytku. Vydávajú sa tiež za zástupcov plynární, elektrární, vodární, príslušníkov Policajného zboru, pracovníkov sociálnych úradov či iných spoločností. Častokrát ponúkajú na predaj rôzny tovar za výhodné ceny.

POLÍCIA RADÍ SENIOROM

1. Ak vás kontaktuje telefonicky osoba, ktorá sa vydáva za vášho príbuzného a žiada o finančnú pomoc, čo najskôr si overte, či skutočne telefonoval váš príbuzný. Obratom mu zavolajte.
2. Nikdy nesadajte cudzím osobám do ich auta.
3. Nesúhlaste s tým, aby vás cudzie osoby odviezli domov, k bankomatu alebo do banky.
4. Nerozmieňajte (nevýdávajte) peniaze cudzím osobám, ak tvrdia, že majú bankovku vyššej nominálnej hodnoty.
5. Zdržte sa takého konania, ktoré by mohlo cudziemu človeku napovedať, kde máte uložené svoje úspory alebo cennosti.
6. Nikdy nedávajte peniaze osobe, ktorú nepoznate, ani keď vám tvrdí, že ich súrne potrebuje pre pomoc inému, napr. na operáciu a sľubuje, že peniaze čoskoro vráti.
7. Cez telefón nikdy neposkytujte osobné údaje, ani údaje o finančných či rodinných pomeroch.
8. Osoby vykonávajúce odpočty vody, plynu či elektriny sú povinné preukázať sa poverením spoločnosti na výkon odpočtov a na požiadanie aj občianskym preukazom. Neverte osobám, ktoré tvrdia, že vám prišli vyúčtovať preplatok či nedoplatok.
9. Neverte osobám, ktoré tvrdia, že ste sa stali výhercom a prišli vám vyplatiť výhru. Žiadna spoločnosť nevypláca peňažné výhry v hotovosti prostredníctvom svojich zamestnancov či iných osôb.
10. Cudzíe osoby nikdy nevpušťajte do svojho príbytku a nezostávajú s nimi osamote.

V prípade, že cudzie osoby na vás vyvíjajú nátlak alebo máte pocit ohrozenia

kontaktujte POLÍCIU na čísle 158 alebo linku tiesňového volania 112

ČINNOSŤ ZDRUŽENIA KREŠŤANSKÝCH PODNIKATEĽOV A MANAŽÉROV SR

Pavol Faktor s Annou Záborskou, poslankyňou EP a kardinálom Petrom Turksonom.

Združenie kresťanských podnikateľov a manažérov SR (ZKPM SR) pripravuje na január 2018 svoj snem. Pavol Faktor, prezident tohto združenia, ktoré podporuje aj ZKS, nám poslal informáciu o jeho činnosti.

Združenie je nezisková dobrovoľná záujmová organizácia so samostatnou právnou subjektivitou, ktorá združuje najmä profesionálnych podnikateľov a manažérov, pôsobiacich v súkromnej i verejnej oblasti na rôznych stupňoch riadenia a v rôznych oblastiach

hospodárstva. Prostriedky na svoju činnosť získava z členských príspevkov, z dotácií, z grantov, z darov a z vlastnej činnosti.

Činnosť Združenia je zameraná na zvýšenie úrovne sociálno-ekonomického prostredia prostredníctvom podnikateľských

aktivít a zámerov Združenia, ktorými sú:

- združovanie podnikateľov na princípe kresťanských ideálov;
- rozvoj podnikania na Slovensku;
- rozvíjanie aktivít pre zlepšenie legislatívy pre podnikanie;
- zabezpečenie komplexných služieb (vzdelávanie, poradenstvo, poskytovanie informácií, sprostredkovanie obchodných kontaktov...) pre členov združenia;

- vytváranie pozitívneho obrazu podnikateľov a manažérov ako lídrov sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti;
- spolupráca s obdobnými zoskupeniami v SR i v zahraničí.

ZKPM SR sa integrovalo do dvoch medzinárodných organizácií s cieľom využívať tieto medzinárodné platformy podobne zmýšľajúcich kresťanských podnikateľov a manažérov na výmenu informácií a inšpiráciu k úpravám slovenského podnikateľského a hospodárskeho prostredia. Ide o tieto organizácie:

SME EUROPE – SMALL AND MEDIUM ENTREPRENEURS OF EUROPE

Cieľom je vytvárať taký typ politiky na európskej úrovni, ktorý podporuje malé a stredné podniky ako základný kameň európskej ekonomiky, dokáže generovať udržateľné pracovné miesta, ekonomický rast a prosperitu. Úzko spolupracuje s národnými združeniami podnikateľov a politikmi združenými v EPP v európskom parlamente.

UNIAPAC

Je zväzom združení kresťanských podnikateľských lídrov, ktorá reprezentuje viac ako 16 000 členov v 36 krajinách sveta. Snažia sa presadzovať do hospodárskeho prostredia myšlienky Sociálnej náuky Cirkvi, ktorej základným cieľom je spoločné dobro pri zachovaní osobnej ľudskej dôstojnosti. Úzko spolupracuje s Pápežskou radou pre mier a spravodlivosť.

V rokoch 2016 - 17 ZKPM zorganizovalo a sa spolupodielalo na týchto akciách:

- Pripomenutie si 27. výročia kresťanskej demokracie na Slovensku v Modre za účasti významných predstaviteľov kresťanskej demokracie na Slovensku;
- Každoročná svätá omša pri príležitosti sviatku sv. Jána Almužníka celebrowaná Mons. Stanislavom Zvolenským, bratislavským arcibiskupom;
- Podpora projektu blahorečenia Titusa Zemana, Bratislava;
- Pripomienkovane programu Nový November;
- XXIII. Reprezentačný ples ZKPM SR v Turčianskych Tepliciach;
- XXIV. Reprezentačný ples ZKPM SR v Nimnici;
- Zorganizovanie a finančná podpora tradičného festivalu duchovnej piesne Magnificat v Čadci;
- Podpora Cyrilometodských dní v Terchovej;
- Reprezentačný ples v Jaslovských Bohuniciach;
- Reprezentačný ples v Trnave;
- Krasňanský ples v Krásne nad Kysucou;
- Valentínsky ples v Čadci;
- Ples Malatiná;
- Ples UPC Žilina;
- Dedinské zabíjačkové stretnutia;
- Podpora chrámového zboru Gaudium – slávnostný koncert pri príležitosti 10. výročia vzniku a vydanie CD nosiča;
- Podpora tradície výstupu na Pustý hrad vo Zvolene;
- Podpora aktivít Centra voľného času, Horný Vadičov;
- Športové podujatie „Turiec žije športom“;
- Podpora futbalového klubu mladých;
- Podpora hudobnej skupiny Bystrická Kasňa – zakúpenie heligónky;
- Podpora vicemajstra Rely

- Dakar 2016 - Štefana Svitka;
- Podpora akcií ZKS „Spomienka na 17.november 1989“ a a zaplatenie členského v Európskej únii seniorov.

Okrem toho ZKPM SR sa periodicky a permanentne podieľa na činnostiach ako napr.:

- Spolupráca s viacerými vysokými školami na Slovensku;
- Dlhodobá spolupráca pri spracovaní odborných tém s viacerými médiami na Slovensku;
- Aktívna spolupráca s Univerzitnými pastoračnými centrami;
- Podpora cirkevných inštitúcií a aktivít (napr. Živčáková pri Turzovke, Terchová, a iné);
- Spoluúčasť pri zaujímaní stanovísk k vážnym etickým, spoločenským i politickým situáciám;
- Evidencia sponzorských darov a komplexné vedenie účtovníctva;
- Aktívna súčinnosť programovej kancelárie pri získavaní nových členov, vedenie ich evidencie, vrátane kontroly plnenia povinností vyplývajúcich z členstva ZKPM SR.

ZKPM SR financovalo uvedené aktivity:

- z vlastných zdrojov;
- zo zdrojov jednotlivých členov ZKPM SR;
- individuálnymi darmi.

Pavol Faktor,
prezident ZKPM SR

SAMOSPRÁVNE KRAJE A SOCIÁLNE SLUŽBY

Voľby do vyšších územných celkov boli významnou udalosťou nielen v politickom živote krajiny. Samosprávne kraje majú dôležité miesto tiež v oblasti sociálnych služieb. Na túto tému dôrazom na seniorov sme požiadali o vyjadrenie predstaviteľov jednotlivých krajov. Niektoré príspevky sme redakčne upravovali.

ŽILINA, ERIKA JURINOVÁ

Starostlivosť o seniorov je jednou z dôležitých úloh samosprávnych krajov a nebojím sa povedať, že je to aj mojou srdcovou záležitosťou. Do politiky som išla aj preto, aby som pomohla zmeniť, ale najmä zlepšiť situáciu na Slovensku. Naším rodičom i starým rodičom sme to dlžní. Ako županka vnímam potreby seniorov nie len cez pobytové služby v zariadeniach, kde

mi ide najmä o kvalitu poskytovaných služieb, ale i cez rôzne iné aktivity. Verím, že život je krajší, keď ľudia sú aktívni a cítia sa užitoční. Preto podporujeme rôzne projekty, kde spájame mladšiu generáciu sú staršími, ktorí im odovzdávajú svoje skúsenosti a musím povedať, že je to obohacujúce pre všetky strany.

Seniori sa v našich zariadeniach podieľajú i ako dobrovoľníci na organizácii rôznych podujatí - tvorivé dielne s deťmi, seniori oživujú kultúrne podujatia ukázkami domáckych prác (tkanie, spracovávanie ovčej vlny a pod.) a zapájajú sa do programových podujatí (ukážky prípravy a ochutnávky ľudových jedál). Až polovica stredných škôl v pôsobnosti

kraja umožňuje seniorom celoživotné vzdelávanie či rôzne kurzy.

V samotných zariadeniach vytvárajú príjemné a podnetné prostredie pre svojich klientov. Ale je mi jasné, že len pekné zrekonštruované budovy ľuďom nestačia. Mám záujem pomáhať v rozvoji ambulantných služieb, ktoré síce nie sú v našej kompetencii, ale chceme pomôcť pri ich lepšom nasadzovaní. V rámci rôznych projektov sa na starostlivosti podieľajú dokonca aj zahraniční dobrovoľníci – napríklad v Čadci sú z Vietnamu, Kene, Kostariky a Číny. Moju túžbu o zlepšenie starostlivosti o starších, chorých, zdravotne postihnutých teraz vo funkcii predsedníčky ŽSK mám šancu konečne postupne naplňať.

BANSKÁ BYSTRICA, JÁN LUNTER

BBSK je zriaďovateľom 43 zariadení sociálnych služieb, v ktorých sa poskytuje starostlivosť najmä seniorom a občanom so

zdravotným postihnutím. Sú to prevažne pobytové zariadenia inštitucionálneho typu, ktoré vznikli ešte v dobách socializmu, ktoré z hľadiska kvality života nie sú najlepším riešením pre život občanov odkázaných na pomoc. V dnešnej dobe sa hovorí o potrebe vytvoriť systém služieb pre seniorov, v ktorom by mali čo najdlhšie žiť aktívnym spôsob života so svojou rodinou, v svojej komunite, v mieste bydliska, tam kde sú doma. Tento rozmer v zdedenom systéme sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK chýba a rozvíjajú ho prevažne mimovládne organizácie, obce a mestá. Veľký problém vidíme v tom, že sociálne služby nie sú dostupné, najmä v zariadeniach pre seniorov sú dlhé čakacie doby na umiestnenie. V poradovníkoch čakateľov na službu „Zariadenie pre seniorov“ je v Registri úradu BBSK evidovaných cca 943 žiadostí.

Čo sa týka sociálnych služieb, chceme pracovať nielen na ich skvalitňovaní, ale aj na ich lepšej dostupnosti. Chceme podporovať rozvoj terénnych sociálnych služieb a vznik nových poskytovateľov v tejto oblasti. Radi by sme spolupracovali s verejnými aj neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb na tvorbe regionálnej sociálnej a zdravotnej politiky.

Úrad BBSK už v tomto roku začne pracovať na novej koncepcii rozvoja sociálnych služieb v kraji, pri príprave ktorej uvítame spoluprácu

s neziskovým sektorom aj so Združením kresťanských seniorov Slovenska.

BRATISLAVA, JURAJ DROBA

Jednou zo základných priorít župy je starostlivosť o zdravotne či sociálne znevýhodnených dôchodcov. Súčasťou tejto „služby“ je pre nás, na župe, aj plnohodnotné zapájanie starších ľudí do života. Podporujeme najmä rozvoj terénnej sociálnej služby, pretože, a to mi isto dáte za pravdu, najlepšie sa človek cíti doma. A to je jedno, či mladý či starší. Doma je doma a my na župe robíme všetko preto, aby tí najslabší

ostali vo svojom prostredí čo najdlhšie. Aby však Vám, seniorom, nebolo doma len tak otupno, pretože pozeráť sa len na televízor nie je práve ten najlepší program, staráme sa aj o to, aby ste mali dost programu. Či už sú to prednášky alebo ďalšie aktivity. Ak však už naozaj nie je vyhnutie a sociálna služba už nemôže byť poskytovaná v domácom prostredí (rodina nemusí stíhať sa starať či zdravotný stav už nedovoľuje seniorovi ostať samému), aj tu je župa naporúdzi. V našich domovoch sociálnych služieb ponúkame opateru a pomoc pre všetky stupne odkázanosti.

Župa sa však nestará len o sociálne či zdravotne znevýhodnených seniorov. Podporujeme aj centrá včasnej intervencie, teda miesta a služby pre rodičov s deťmi, ktoré sa narodili či už predčasne alebo s telesným znevýhodnením. V roku 2017 boli zrekonštruované

a otvorené nové priestory v Dúbravke pre deti postihnuté autizmom. Jednou z dôležitých potrieb však ostáva vybudovanie nového centra pre dospelých ľudí s autizmom. Taktiež Bratislavský samosprávny kraj vidí potrebu pre rozšírenie služieb pre seniorov, ktorí sú postihnutí demenciou a Alzheimerovou chorobou.

Na župe funguje aj Kancelária prvého kontaktu, teda kancelária s vyškoleným personálom, ktorý vám vie kedykoľvek pomôcť. Funguje na Sabinovskej 16, v pondelok a v stredu od ôsmej ráno do štvrtej poobede a v piatok od ôsmej do poludnia. Na kolegyni a kolegov sa však môžete obrátiť aj telefonicky a to na čísle 02/ 48264313.

KOŠICE, RASTISLAV TRNKA

Košický samosprávny kraj má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti 4 špecializované zariadenia: 2 v Košiciach, 1 v Rožňave a 1 v Trebišove; ich celková kapacita je 344 miest. Zriadili sme taktiež dve špecializované zariadenia s ambulantnou formou – v zariadení Arcus Košice a Subsidiu Rožňava. Tieto ambulantly zariadenia sú určené pre klientov, ktorí čakajú na poskytovanie služby v celoročnom zariadení alebo pre klientov,

o ktorých sa starajú v domácom prostredí, avšak potrebujú zabezpečiť starostlivosť o svojho príbuzného v pracovnom čase.

Okrem vlastných zariadení KSK financuje ďalších viac ako 300 miest

v špecializovaných zariadeniach prevádzkovaných neverejnými poskytovateľmi s ročným príspevkom cca 1 100 tis. €.

Snahou KSK je poskytovať kvalitné sociálne služby, ktoré zodpovedajú špecifickým potrebám seniorov s ochorením, rešpektujú individuálny prístup ku klientovi a jeho osobitné požiadavky. Nezabúdame ani na rodinných príslušníkov našich klientov, resp. seniorov, o ktorých sa rodinní príslušníci starajú v domácom prostredí. Vo všetkých 4 zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti sme v spolupráci s Nadáciou Memory vytvorili „kontaktné body“ Alzheimerovej choroby, určené pre ľudí s týmto ochorením, ich rodinných príslušníkov, zamestnancov zariadenia. Okrem vyššie uvedeného zabezpečuje KSK starostlivosť aj o ostatných seniorov kraja a to prevádzkovaním 5 zariadení pre seniorov (2 v Košiciach, 1 v Rožňave, 1 v Trebišove, 1 v Strážskom) s celkovou kapacitou 340 miest. Pomoc seniori nájdu aj v kancelárii prvého kontaktu a poradenskú sieť spolu 36 poradcov. Zoznam poradcov s adresou a telefonickým kontaktom je možné nájsť v kancelárii prvého kontaktu, ako aj na webstránke KSK: <https://web.vucke.sk/sk/kompetencie/socialne-veci/specializovane-socialne-poradenstvo/>

NITRA, MILAN BELICA

Nitriansky samosprávny kraj / ďalej len NSK/ je zriaďovateľom 25 zariadení sociálnych služieb (ďalej len ZSS) s kapacitou 3274 miest. V týchto zariadeniach sa podľa daných možností poskytuje špecifická starostlivosť starším ľuďom, odkázaným na sociálnu pomoc a osobám so zdravotným postihnutím v závislosti od druhu

postihnutia. NSK poskytuje v 9 zariadeniach druh pobytovej sociálnej služby – Zariadenie pre seniorov s kapacitou 357 miest. Pre starších ľudí žijúcich na ulici sú v rámci NSK zriadené útulky, nocľahárne, nízkoprahové denné centrá (verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Starostlivosť o starších ľudí, odkázaných na sociálnu pomoc v ZSS týkajúca sa poskytovania dostatočných informácií je zabezpečovaná prostredníctvom poskytovania sociálneho poradenstva, rôznych propagačných materiálov, organizovania besied a diskusií na rôzne témy (napr. zdravá výživa, právne poradenstvo...), vo veľkej miere sa využíva dobrovoľnícka činnosť zameraná na pomoc pri organizovaní kultúrnych, rekreačných a iných záujmových činností.

V rámci Nitrianskeho kraja pôsobia pre starších ľudí so zníženou pracovnou schopnosťou chránené dielne, kde pod dohľadom odborných zamestnancov rozvíjajú svoje zručnosti a schopnosti. Vzdelávanie a odborná príprava starších ľudí žijúcich v ZSS sa plánuje a zároveň aj realizuje prostredníctvom individuálnych plánov prijímateľov sociálnych služieb na základe ich individuálnych a špecifických potrieb.

PREŠOV, MILAN MAJERSKÝ

Prešovský samosprávny kraj vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti má celkovo 25 zariadení sociálnych

služieb s celkovou kapacitou približne 2 170 miest. Pre seniorov je poskytovaná sociálna služba v zariadeniach sociálnych služieb, ktoré sú kombináciou zariadení pre prijímateľov služieb, seniorov, domovov sociálnych služieb a špecializovaných zariadení zameraných na rôzne typy demencie, Alzheimerovu, Parkinsonovu chorobu či psychické poruchy.

Robíme všetko pre to, aby naše zariadenia v regióne boli nielen dobre fungujúcimi, odbornými inštitúciami, ale zároveň aj náhradným domovom pre znevýhodnených seniorov s rodinným prostredím a ľudským prístupom. Uvedomujeme si totiž zodpovednosť za starších ľudí, často osamelých, s podlomením zdravím, odkázaných na pomoc druhých, preto podriaďujeme kvalitu, rozsah služieb potrebám aj tejto kategórii našich klientov.

Podporujeme však aj skupiny dôchodcov, ktorým vek a dobré zdravie umožňujú prežiť svoj život aktívnejšie. V mnohom nám môžu byť príkladom podujatia seniorov, kde okrem mimoriadneho nasadenia je v nich vložená skúsenosť,

zodpovednosť a nesmierna energia, ktorá nám môže byť veľkou inšpiráciou.

Vrcholným podujatím PSK v sociálnej oblasti je odovzdávanie cien Krídla túžby pre najlepších poskytovateľov služieb, prijímateľov a zamestnancov zariadení. Akcia, ktorej súčasťou je aj koncert bez bariér, sa vlni konala už po siedmy raz. Udeľovanie krajských ocenení je výrazom vďačnosti k ľuďom, ich činom a výsledkom práce v sociálnej oblasti.

V sociálnej sfére chceme naďalej vytvárať pozitívny tlak na skvalitňovanie služieb v zariadeniach, na ktoré máme dosah a v tomto smere ovplyvňovať v rámci možností aj legislatívu. Veľa prospešného vidíme aj v partnerstve s organizáciami seniorov, tešíme sa na stretnutie so Združením kresťanských seniorov Slovenska.

TRENČÍN, JAROSLAV BAŠKA

Prostredníctvom rôznych organizácií seniorov má Trenčiansky samosprávny kraj, ale aj ja osobne, so seniormi vynikajúcu spoluprácu. Podporujeme takmer všetky ich aktivity v rámci rôznych podujatí, či už kultúrnych, vzdelávacích, spoločenských ale aj športových.

Je potrebné ale poukázať aj na tých, ktorí nemôžu byť aktívni, nakoľko im to nedovoľuje ich zdravotný stav. Osobne mi záleží na tom, aby každý človek, ktorý potrebuje pomoc, pomoc aj dostal. Zatiaľ čo niektorí majú to šťastie, že aj túto etapu života môžu prežiť vo svojom domácom prostredí alebo rodinnom kruhu, veľa ľuďom toto nie je z rôznych dôvodov dopriate a starobu prežívajú, okrem iného, aj v pobytových zariadeniach sociálnych služieb. Vzhľadom k starnutiu populácie a s tým spojeným dopytom po týchto

službách, stáva sa problematika života seniorov a jeho kvality v zariadeniach sociálnych služieb, veľmi významnou.

Podľa rôznych subjektívnych názorov slovenských seniorov najviac trápi zdravie, ktoré vplyva na všetky ostatné oblasti života. Ďalej je to sociálna a ekonomická situácia, ktorá sa po odchode do dôchodku spravidla zhoršuje.

Preto aj jednou z hlavných priorít Trenčianskeho samosprávneho kraja v tomto a nasledujúcom období má byť okrem iných investícií aj investícia do oblasti zdravotníctva. Trenčiansky samosprávny kraj je zriaďovateľom troch nemocníc, ktoré chce aj naďalej spravovať a modernizovať, čím zabezpečí kvalitnú a bezpečnú zdravotnú starostlivosť pre svojich občanov. V rámci svojich nemocníc vytvára podmienky na poskytovanie zdravotnej starostlivosti aj starším občanom – ako príklad možno uviesť budovanie geriatrického oddelenia v NsP Považská Bystrica.

Na záver môžem povedať len toľko, že všetkých seniorov je potrebné zabezpečiť, že v našich rodinách ale aj v celej spoločnosti majú stále miesto. Mladší ľudia musia vnímať ich odžitie roky a vážiť si ich zrelosť a skúsenosti.

TRNAVA, JOZEF VISKUPIČ

Cieľom a zámerom poskytovanej starostlivosti v TTSK je podporovať aktivity v sociálnej a zdravotnej

oblasti cez grantové programy – Výzvy TTSK – „Podpora aktivít zameraných na pomoc pre sociálne odkázaných občanov“, „Podpora zdravia a prevencie chorôb“ – cieľovou skupinou sú ľudia bez prístrešia, občania so zdravotným postihnutím, seniori a ostatní znevýhodnení obyvatelia miest a obcí TTSK.

TTSK pripravuje každoročne celodenné spoločenské podujatia pre seniorov z celého regiónu „Mesiac úcty k starším“, „Župná olympiáda pre seniorov“, charitatívne podujatia ako je „Vianočná kapustnica“, zbierka potravín, šatstva a nevyhnutných základných hygienických potrieb aj pre sociálne odkázaných seniorov a tiež ľudí bez prístrešia. Nadácia DAR pri TTSK pomáha aj seniorom, ktorí sa ocitnú v nepredvídanej situácii, preklenúť ťažké životné obdobie.

TTSK každoročne vyčleňuje v rozpočte čiastku na poskytnutie finančných prostriedkov pre zdravotne postihnutých občanov kraja na rehabilitáciu v Adeli Medical Centre v Piešťanoch a Neurorehabilitačnom Centre v Šoproni, kde sú liečení s podporou TTSK aj seniori so zdravotným postihnutím. Seniorom je poskytovaná sociálna starostlivosť v domovoch sociálnych služieb ako aj v kombinovaných zariadeniach. Zariadenia pre seniorov realizujú svoje aktivity na miestnej, regionálnej i medzinárodnej úrovni.

NAŠE MALÉ SVEDECTVO

Volám sa Paulína Priečková - Lešková. Som manželkou Dušana (37) a mamou detí: Zoe (10), Jakuba (7), Anny Márie (4) a Lujzy Márie, ktorá oslaví v januári rok. Jedno dieťaťko - dvojička Anny Márie je v nebi - náš malý anjel.

Moja rodina ma baví, hoci boli časy, najmä na začiatku, keď som si pre únavu spojenú s materstvom nevedela natoľko vážiť a vidieť všetku jej krásu a pôvab. Tiež aj výnimočnosť detského veku mojich prvých detí tak, ako to vidím teraz pri najmenších. Verím, že mamy, čo majú detí viac, to vidia ešte dokonalejšie.

Stále sa učím. Čo pri najstaršej bolo ľahké, výchova a pravidlá, to mi druhé dieťa ukazuje z celkom inej strany. Syn totiž mení povahu i obsah našich očakávaní. V jeho veku 1,5-4 roky som bola šťastná, keď sme absolvovali

návštevu ihriska bez toho, aby párkrát nezavýjal a nemusel stále byť čistený. Bolo to náročné obdobie, najmä keď už mi pod srdcom bilo ďalšie dieťa. Anna Mária bola cisárskym rezom a potom prišla na svet Lujzička, ktorú sme od počatia prikrývali modlitbami i prosbami za jej zdravie - bolo to rizikové tehotenstvo. S Božou pomocou i pomocou našich rodín a modlitebníkov, nášho farára i kaplána z farnosti Sedembolestnej v Petržalke, sme to zvládli. Bola to skúška viery a trpezlivosti. (Vďaka Ti Pane, aj Tebe babka Magda za nezištnú pomoc, za žehlenie hôr prádla, za mnoho

uvarených obedov, vďaka mojej mame a manželovým rodičom za finančnú podporu, vďaka otcovi za dohliadanie stavby nášho domu - bez Teba by sme nebývali.)

Sedem rokov po skončení Vysokej školy výtvarných umení v odbore grafika si môžem povedať, že mám viac, než som dúfala. Boh mi splnil sen mať viacero detí a dobrého verného manžela, na ktorého sa môžem spoľahnúť. Je človekom, v ktorého dobré srdce budem vždy veriť a práve preto stojíme pevne spolu vo všetkých krásnych i ťažkých chvíľach. Drží nás požehnanie nášho Otca, bez ktorého by sme nič nemohli urobiť.

Moja práca ma baví, prevažne sú jej náplňou deti, ale aj občasná pomoc

redemptoristom pri grafických návrhoch a obrázkoch potrebných k ich činnosti. S ďalšími dvomi mamami chceme vytvoriť a vydať obrázkovú knižku o svätej omši pre deti do 7 rokov. V kruhoch kresťanských rodín je jej veľká potreba.

Môj brat mi pomohol vytvoriť webstránku, na ktorej mám svoju galériu - stále sa nájde chvíľa, ktorú môžem venovať tvorbe. Nie je toho veľa, ale mám z toho radosť a naplňam si svoj dávny sen - maľovať a tvoriť o kráse, ktorú sme dostali v ôkol seba, zachytávať svojou rukou signály Tvorcu a formovať z nich vlastnú esej o kráse. Ak Boh dá, keď deti odrastú, túžim sa tvorbe venovať naplno, ale to už nechám na Neho.

Prežili sme Vianoce, Silvester a prechod do nového roka s osmičkou. V tomto období sa málokto vyhne pohľadu na to, čo je za nami. Pre niektorých nastal čas hodnotení, grafov a výpočtov toho, čo kto urobil, čoho bolo viac a lepšie, ale aj menej a horšie.

Aj človek z ulice hodnotí uplynulé mesiace a v duchu plánuje obdobie pred sebou. Mne, ako mame, sa javia grafy a podobné hodnotenia, ako fľačky z okna vlaku, okolo ktorých cestujem. „Postoj, chvíľa, si krásna!“ - to je obsah môjho kupé vo vlaku, s manželom Dušanom a s našimi štyrmi deťmi.

Denne pýtam - bolo nutné to, či ono? Nedalo sa niečo urobiť lepšie či krajšie, dať viac srdca a obety, bez ohľadu na vlastné potreby? Keď bilancujem, vidím, že každý okamih, ktorý sme prežívali inak, ako pre prítomnú chvíľu, či už príliš sa obzerajúc za seba alebo hľadiac do budúcnosti, všetko to bolo stratou, z ktorej sa raz budem zodpovedať pred Božou tvárou a len Božie milosrdenstvo môže tieto straty zahojiť.

Na ktorejsei kázni, ktorú so zatajeným dychom počúvali aj moje deti,

povedal múdry starý kňaz toto: „To, čo raz bude a čo si poviem, že budem robiť zajtra, je šum vetra, lebo to, čo naozaj mám a môžem uchopiť, je len táto prítomná chvíľa - len nad ňou mám moc.“ Je to moje bohatstvo, a to, ako s ním naložím, pre koho ju použijem, mi nie je ľahostajné. Dôležité je to, čo mám v srdci, tu a teraz. Vládne nám Ten, ktorý čas stvoril, vie ho aj odpustením uzdraviť a dať nám novú silu uskutočňovať jeho stvoriteľský plán s radostným srdcom? Aj my, občas na kríži, občas v biede sveta, no vždy s pohľadom upretým na Neho môžeme urobiť každú chvíľu láskou a chcením dobra. Každý deň urobiť lepším, dať v ňom to najlepšie

všetkým okolo seba, i vodičovi auta bez svetiel, ktorému zablikám.

Aj keď knieža tohto sveta nám bude tvrdiť, že zajtra bude lepšie, lepší deň môže a musí byť už dnes! Poďme a klaňajme sa Pánovi s čistým srdcom, Jezuliatku v jasliach, nášmu Vykupiteľovi. Zverme mu svoje srdce i srdcia svojich blížnych. Veď On už prišiel a chce byť kráľom pokoja a dobra medzi nami. Toto je moja vízia pre mňa i moju rodinu do roku 2018 - žiť prítomný okamih v Božej prítomnosti a pre druhých. Požehnaný rok 2018, milé seniorky a seniori, Vám praje rodina Leškovcov.

Paulína Priečková - Lešková

VINŠ OD BÁSNIKA

Milí seniori a seniorky, želim vám zdravia, šťastia a Božieho požehnanie do Nového roku 2018. Pripájam môj text k piesni MODLITBA (hudba O. Brzobohatý) z filmu Anděl Pána 2 a aj hold našim ženám k 25. výročiu slovenskej samostatnosti.

*Ó, Bože, spievame ti
a naša pieseň letí
až k bielym oblakom!*

*Sme, Bože, tvoje deti!
Svoj obdiv vzdávame ti –
aj tvojim zázrakom!*

*Si Tvorcom sveta,
čo rád sa stretá
s tým zázrakom, čo zlieta
na bielych krídlach
z tých nebeských brán!*

*Ó, láska, anjel Pána!
Si všetkým tvorom daná!
Máš krídla! Zlietni k nám!*

Každý večer, keď sa počas správ o počasí objaví na obrazovke mapa Európy a uprostred nej mapka Slovenskej republiky, si pomyslím: veď je to zázrak! Ako sa našim predkom podarilo úspešne odolávať nepriazni dejín? Ako si vládali ubrániť to svoje malé, ale nádherné, a teda iste aj pre iných lákavé územie medzi Tatrami a Dunajom – a ešte navyše mu aj kliesniť cestu k čoraz väčšej samostatnosti?

Nech sa po 1. januári 1993 dialo čokoľvek, mená mužov

z vily Tugenhat ostanú s týmto dátumom spojené natrvalo. No takisto sa patrí pripomenúť aj to, že v čase, keď títo mužovia o samostatnej štátnosti ešte neuvažovali, hovorili už politici KDH o samostatnej hviezdičke na zástave Európskej únie a Ludvík Vaculík v diskusii na tému, či má alebo nemá mať mladší braček samostatnú postieľku, zvolal to svoje slávne: „Ne postýlku, domeček si měj!“

Spravodlivé je teda chápať vznik samostatného Slovenska ako štafetu, v ktorej si kolík odovzdával celý rad generácií. Peknou zhodou okolností je, že na toto výročie nadväzujú aj výročia nášho hrdinu Juraja Jánošíka. Bude to 330 rokov, čo sa 25. 1. 1688 narodil v Terchovej. A 305 rokov, čo ho 17. 3. 1713 popravili v Mikuláši. Aj to je totiž zázrak, že vôbec prišiel na svet. V sedemnástom storočí sa cez naše územie toľko ráz prehnala vojna, protihabsburské povstania, či nápor cholery a neúrody, že nie raz, ale viac ráz bola príležitosť, aby sme ešte pred Jánošíkovým narodením vyhynuli – a nestalo sa to.

Pri všetkej úcte k politikom – najvýznamnejším štátotvorcom, zaslúžia si preto našu najväčšiu vďaka naše mamy, krásne Slovenky, ktoré po stáročia rodia svojmu národu synov a dcéry.

Lubomír Feldek

DESATORO BOŽÍCH PRIKÁZANÍ

JA SOM PÁN, TVOJ BOH! NEBUDEŠ MAŤ INÝCH BOHOV OKREM MŇA!

Nebudeš mať iných bohov, čo to značí?
Moc, peniaze, čo pred nimi človek kľučí?
Krásne ženy, slasti, žúry, to ťa neotročí?
Odpútaj sa, otvor oči!

NEZNEUŽIJEŠ MENO PÁNA, SVOJHO BOHA!

Meno, to je pojem, to je úcta,
nikto nie je jeden z tucta.
Ak len v duši tušíš Boha,
s úctou vážiš toho slova.

DEŇ SVIATOČNY MÁŠ SVÄTIŤ!

Sviatok je jak v behu stopka,
čo ťa honí, snád' nie smrťka?
Zastaviť sa, podumať,
pohrúžiť sa, zotrvať.

MÁŠ CTIŤ OTCA I MATKU!

Zmysel sveta je len dieťa,
iba matka povinie ťa.
Otcovstvo a materstvo,
to človeka víťazstvo.

NEZABIJEŠ!

Zabíjať, tiež ubíjať,
zo života trhať vňať.
Zraňovať a dusiť túžbu,
Satanovi robiť službu.

NENARUŠÍŠ MANŽELSTVO!

Harmónia samozrejmosť,
pre druhého žiť je radosť.
Stabilita toho vzťahu,
deťom káže správnu dráhu.

NEBUDEŠ KRADNÚŤ!

Zatratený tvor je zlodej,
ukradne ti z konca nádej.
Povešť, česť aj dôveru
sebaúctu, tak veru.

NEVYDÁŠ KRIVÉHO SVEDECTVA PROTI BLÍŽNEMU SVOJMU!

Podrývanie povesti,
nič dobrého neveští.
Zlomyseľné klamstvá, klepy,
po priateľstve iba črepy.

NEBUDĚŠ BAŽIŤ PO ŽENE BLÍŽNEHO SVOJHO!

Príležitosť robí zviera,
pud je silný, v srdci diera.
V čistom krbe teplo horí,
rozum, vôľa žiadost' zborí.

NEBUDĚŠ ŽIADOSTIVÝ DOMU, DVORA, DOBYTKA SVOJHO BLÍŽNEHO A VŠETKÉHO, ČO JE JEHO!

Bezhraničná slepá závišť,
jeden dravec, štvaná korisť.
Prefikáný dôvtip v službe újmy,
robí z duší ľudské ruiny.

Dve tabule z kameňa
pravdy, čo sa nezmenia.
Z hory Sinaj cez Mojžiša
neskryla ich žiadna skrýša.
Kto chce podľa slova skaly,
žije v pravde, v láske, v žiali...

Pejo Vidlár z Holíča

